

Onder Weg

HOOPVOL EN
INSPIREREND

NO
03

*De armen heb
je altijd bij je*

Van niets iets maken
is Gods stijl
Pieter Dirk Dekker

‘Het is heel duur
om arm te zijn’
Don Ceder

‘Ik wil zo graag tot de kern
van het leven komen’
Arie de Rover

Een toorts van vriendschap

Soms gaan dingen samen op. Enige tijd geleden was ik in San Antonio (Texas) voor een conferentie van bijbelwetenschappers. Je kijkt dan meteen wat rond. Zo ontdekte ik een abstract kunstwerk in het stadshart. Het bleek te gaan om *La Antorcha de la Amistad* of *The Torch of Friendship* uit 2002, van de Mexicaanse beeldhouwer Sebastián. Twee afzonderlijke kolommen reiken omhoog totdat ze een verbinding aangaan, met elkaar verstrengeld raken en op het hoogste punt (20 meter) gezamenlijk een krul vormen. Dit beeld staat op een drukke rotonde, zodat je het van alle kanten kunt bekijken. Wel op enige afstand, waardoor de gekrulde vorm iets raadselachtigs houdt. Vanaf de verderop gelegen uitzichttoren, type Euromast, kon ik de vuurrode zuil duidelijk herkennen.

Armoede

Dit kunstwerk beeldt de relatie uit tussen de Verenigde Staten en Mexico: soms complex, zeker historisch gezien, maar niettemin gericht op samenwerking en vriendschap. Met behoud van ieders eigenheid. Wat voor deze twee buurlanden geldt, kun je ook toepassen op andersoortige relaties, tussen zusterkerken of nabije medemensen. Want vriendschap is inderdaad een toorts, een vurige fakkel die speels omhoog krult in verbondenheid.

ROB VAN HOUWELINGEN IS
HOOGLERAAR NIEUWE TESTAMENT
AAN DE TUK EN REDACTEUR VAN
ONDERWEG

Een nummer over armoede. Doordat ik met dit thema bezig was, groeide bij mij weer het besef van mijn rijkdom. Ik heb een huis, een auto en kan meerdere malen per jaar op vakantie. Daarvoor ben ik dankbaar. De kans is groot dat armoede ook voor u als abonnee van *OnderWeg* geen persoonlijk probleem is, u kunt het zich immers veroorloven om een tijdschrift te betalen. Toch is armoede niet alleen een probleem van heel ver weg. Ook in ons land groeit het aantal mensen dat in armoede leeft. Voor een groeiend deel van de bevolking wordt het steeds moeilijker om rond te komen en uit de schulden te blijven, zelfs met een baan. Denk aan de mensen in de thuiszorg, pakketbezorgers en andere beroepen met lage lonen. Door de groeiende vaste lasten lukt het steeds moeilijker om rond te komen.

» In onze kerken zie je vooral
dat we het goed hebben «

Schuldhulpmaatje Martin zegt in dit nummer dat er niet veel hoeft te gebeuren om in armoede te raken: 'Drie verkeerde beslissingen op het verkeerde moment en je kunt op straat staan.' Dat geldt zeker voor de mensen met de slecht betaalde baantjes.

Het zal zo zijn, maar in onze kerken is dat niet direct terug te zien. Wie op een zondag een van onze kerken binnenstapt, zal vooral zien dat we het in het algemeen goed hebben en misschien ook nog horen dat het een zegen is. Maar God heeft wat met de armen. Hij is de bevrijder. Bij de verdrukte ligt zijn hart, lees ik in het artikel van Pieter Dirk Dekker. Daarom kunnen we als kerk niet met een boog om het probleem van armoede heen lopen. In Handelingen 4 wordt het leven geschetst van de gemeente van Jeruzalem, waarin ieder deelde van wat hij had. Dat is wellicht een ideaalplaatje dat niet zomaar om te zetten is in onze tijd. Maar hoe kan de kerk van vandaag in het omgaan met armoedeproblematiek iets zichtbaar maken van het hart van God? Ik hoop dat u zich samen met mij wilt laten stilzetten bij deze vraag.

PETER STRATING IS PREDIKANT IN DE
HAVENKERK IN DEN HAAG, DOCENT
PASTORAAT EN DIACONAAT AAN DE TUK EN
REDACTEUR VAN *ONDERWEG*

OnderWeg is een inspirerend magazine voor christenen die God en de kerk liefhebben en midden in het leven staan. *OnderWeg* schrijft over relevante en actuele thema's voor christenen en bevat rubrieken over jeugdwerk, missionaire kerk-zijn en Bijbelstudie. *OnderWeg* ontstond in 2015 uit een samenvoeging van *Opbouw* en *De Reformatie*.

Redactie

Bram Beute, Jaap Cramer, Peter Hommes, Jannet de Jong, Leendert de Jong (hoofdredacteur), Pieter Kleingeld, Jordi Kooiman (webredacteur), Jacomine Oosterhoff (eindredacteur), Annelies Smouter (eindredacteur), Geranne Tamminga, Tineke Verhoeff (beeldredacteur thema), Rob van Houwelingen, Hans Schaeffer, Peter Strating, Hans Vel Tromp, Els Veurink (hoofdredacteur).

Redactieadres

Nocturnestraat 12, 7323 LC Apeldoorn, redactie@onderwegonline.nl

Lezersservice

Voor abonnementen, adreswijzigingen, opzeggingen en bezorgklachten: SPAbonneeservice, A. van Leeuwenhoekweg 34, 2408 AN Alphen aan den Rijn, 088-1102060, administratie@onderwegonline.nl.

Abonnementen

Jaarabonnement Papier Plus: € 64,00 (studenten € 32,00/ Europa € 106,00/buiten Europa € 140,50).
Halfjaarabonnement Papier Plus: € 34,50.
Digitaal abonnement via de app: € 41,00 (studenten € 20,50).
Proefabonnement: Papier Plus, 6 maanden € 15,00.
Proefabonnement: Digitaal via de app € 10,00.
Neem voor het afsluiten van een abonnement contact op met de lezersservice (zie hierboven) of vul uw aanvraag in op www.onderwegonline.nl/abonneren.
IBAN: NL89INGB0000404945 t.n.v. Gereformeerde Persvereniging OnderWeg.

Bestuur Persvereniging OnderWeg

Ellie Huisman, Arie Liebeek, Aad Lootens,
Anko Oussoren, Henk Ruiter en Hillie van de Streek.

Adverteren

Nico Postuma, 06-139 959 05,
adverteren@onderwegonline.nl,
www.onderwegonline.nl/adverteren.

Vormgeving

Bredewold Communicatievormgevers.
Rondweg 76, 8091 XK Wezep, 038-376 33 90,
onderweg@bredewold.nl, www.bredewold.nl.

Technische realisatie en druk

Zalsman B.V., Steinfurtstraat 1, 8028 PP Zwolle,
Postbus 1025, 8001 BA Zwolle, 038-467 00 70.

www.onderwegonline.nl

📄 www.facebook.com/onderwegonline
🐦 www.twitter.com/onderwegonline
📷 www.instagram.com/magazine_onderweg

6 GODS VOORKEUR VOOR DE ARMEN

HET HART VAN JEZUS IS BIJ DE VERDRUKTEN EN ARMEN, CONSTATEERT PIETER DIRK DEKKER. IS DE KERK NOG WEL EEN BRIEF VAN CHRISTUS, ALS DE KERKBANKEN VOORNAMELIJK BEZET WORDEN DOOR RIJKE MENSEN?

✓

20 EYEOPENER VERZUIM DE SAMENKOMST NIET

Deze oproep uit Hebrreeën is vaak verkeerd opgevat, betoogt Maurits Oldenhuis. Om welke samenkomst gaat het hier eigenlijk? 'Er staat veel meer op het spel dan alleen het verzuimen van de kerkdiensten.'

24 OPINIE DE KEERZIJDE VAN HET SCHERM

De digitale mogelijkheden zijn onbegrensd en we maken er dankbaar gebruik van, ook in de kerk. Maar er zit ook een keerzijde aan de digitalisering van de samenleving. Worden we niet te afhankelijk van ons scherm?, vraagt Maaïke Harmsen zich af.

^

10 OVER LEVEN MET SCHULDEN

MARTIN SCHEP, MISSIONAIR DIACONAAL WERKER IN DEN HAAG, WEET DAT ARMOEDE EN SCHULDEN DICHTERBIJ ZIJN DAN JE DENKT. 'DRIE VERKEERDE BESLISSINGEN OP HET VERKEERDE MOMENT EN JE KUNT OP STRAAT STAAN.' EEN VERHAAL UIT DE PRAKTIJK.

De armen
heb je altijd
bij je

Stockbeelden: tas_V/iStock (cover); Pixelcreative/Lightstock (pagina 6); Marcin Wisnios/iStock (pagina 7); PeopleImages/iStock (pagina 10); Dennis Brendel/Unsplash; Elisabeth Wales/Unsplash; Rémi Walle/Unsplash (pagina 18,19); Pearl/Lightstock (pagina 20); Thinkhubstudio/iStock (pagina 24); Pixel Creative/Lightstock (pagina 34).

28 ONTMOETING OP ZOEK NAAR DE KERN

Door een ernstige nierziekte leerde Arie de Rover als kind om blindelings te vertrouwen op de liefde van zijn ouders. Dat heeft hem later geholpen in zijn geloof. Leendert de Jong gaat met hem in gesprek over zijn zoektocht naar de kern van het leven.

14 'KERKEN HEBBEN EEN SIGNAALFUNCTIE'

DON CEDER WEET WAT HET IS OM OP TE GROEIEN IN ARMOEDE. HIJ DOET ER ALLES AAN OM TE VOORKOMEN DAT MENSEN IN SCHULDEN VERZEILD RAKEN. 'IK DAAG KERKEN EN CHRISTENEN UIT ZICHZELF DE VRAAG TE STELLEN: WAT KAN IK DOEN?'

v

Gods verlossingswerk voor de armen

In 2 Korintiërs 3:2-3 staat dat de gemeente een enthousiasmerende aanbevelingsbrief van Christus behoort te zijn die voor iedereen te zien en te lezen is. Stel dat iemand die Christus nog niet heeft leren kennen op zondagochtend langs een willekeurige gereformeerde kerk in Nederland wandelt, wat leest zij of hij dan in die aanbevelingsbrief?

Gaat op zondagochtend bij u in de kerk iedereen netjes gekleed – zeker de wat oudere mensen die naar binnen schuifelen? Een keurige das, de haren gekamd, een speldje of glimmende broche op de revers. En het wagenpark op de aangrenzende parkeerplaats, glimt dat niet evenzo? Kerkgangers hebben het goed voor elkaar, zo schijnt het de argeloze voorbijganger toe. In hun aanbevelingsbrief staat misschien wel met sierlijke letters de volgende tekst geschreven: ‘Vertrouw bij je werk op de HEER, en je plannen zullen slagen.’ (Spreuken 16:3)

Tijdens een dienst zal deze eerste indruk vaak worden bevestigd. In de liederen en preken vormen opbeurende zaken als ‘geluk’, ‘hoop’ en ‘het slagen van onze plannen’ (‘zegen’?) regelmatig het centrale thema. Dit wordt soms afgewezen als symptoom van een al te ‘therapeutisch’ godsbeeld, maar het gaat hier om belangrijke bijbelse zaken. Ook Psalm 1 bezingt dat alles wat een mens die dicht bij God leeft doet, tot bloei komt (vers 3). Gods zegenende betrokkenheid op Gods schepping en op de mens in het bijzonder is een rode draad door de Bijbel heen.

Bevrijdingstheologie

Toch moet het niet bij deze eerste indruk blijven. In gereformeerde kerken klinkt immers ook de boodschap dat niemand het echt goed voor elkaar heeft, ook kerkgangers niet. Het evangelie richt zich tot zondaars, tot mensen die fouten maken – ja, die zelfs ‘zondig en schuldig ter wereld zijn gekomen’, om met de eerste doopvraag te spreken. Wat betekent dit in de praktijk? In veel prediking was (en is) die zondige staat vooral een geestelijke werkelijkheid. Hierdoor ging ‘verlossing’ ook vooral over een geestelijk leven na deze aardse werkelijkheid: de beruchte *pie in the sky*, een belofte van de hemel terwijl aan de ellende van de aardse werkelijkheid niets gedaan wordt.

Vanuit de sloppenwijken in Latijns-Amerika, waar diepe armoede garant staat voor een leven van ondervoeding, ziekte, geweld en een ontijdige dood, hebben christenen zo’n al te geestelijke interpretatie van het evangelie nadrukkelijk in twijfel getrokken. In dit continent is de ‘bevrijdingstheologie’ ontstaan. Aangezien het Griekse woord *sotèria*, vaak vertaald met ‘verlossing’ of ‘heil’, ook vertaald kan worden als ‘bevrijding’, stellen deze bevrijdingstheologen dat het evangelie eerst en vooral over deze aardse werkelijkheid gaat. Het evangelie verkondigt niet alleen verlossing van zonde, maar in het bijzonder bevrijding uit nood die het gevolg is van de zonde, zoals Gods bevrijding van het slavenvolkje Israël uit Egypte.

Straatkrantverkoper

De armen en verdrukten van deze wereld hebben het meest te winnen bij zulke bevrijding. Volgens de bevrijdingstheologen gaat Gods hart in de eerste plaats naar hen uit: ‘Luister, geliefde broeders en zusters: heeft God niet juist hen die naar wereldse maatstaven arm zijn, uitgekozen

om rijk te zijn door het geloof en deel te krijgen aan het koninkrijk dat Hij heeft beloofd aan wie Hem liefhebben?’ (Jakobus 2:5) Die armen zijn niet alleen de economisch onderbedeelden, maar vertegenwoordigen alle mensen die bij de samenleving niet in tel zijn: de naamlozen en onzichtbaren. Om de armen lopen wij bij voorkeur met een boogje heen, zoals de straatkrantverkoper, die dakloze of een economische vluchteling.

» Van niets iets maken is de stijl van God «

Juist voor en via deze mensen ontvouwt God de grote reddingsoperatie waarvan de Bijbel getuigt. Juist deze mensen zijn daarmee Gods aanbevelingsbrief bij uitstek (vergelijk Matteüs 25:31-46). In Gods verlossingswerk voor de armen schijnt helder door wie God is en wat God doet. Mensen die niemand zag staan, krijgen bij God opeens een naam (vergelijk Lucas 16:19-31). Van niets iets maken – vanaf het allereerste begin is dat de stijl van God. Dat staat kernachtig en scherp beschreven in 1 Korintiërs 1:28-29: ‘Wat in de ogen van de wereld onbeduidend is en wordt veracht, wat niets is, heeft God uitgekozen om wat wel iets is teniet te doen. Zo kan geen mens zich tegenover God op iets beroemen.’

Armoede is dan ook niet intrinsiek nastrevenswaardig, anders kan iemand zich daar weer op beroemen. Het gaat niet om iets waar wij trots op kunnen zijn, maar om wat God doet. God bevrijdt uit armoede en slavernij, uit het niets van kruis en graf schept God een doorgang naar het nieuwe leven. Door aandacht te vragen voor Gods voorkeur voor de armen openen bevrijdingstheologen de ogen voor de ongekende diepte en rijkdom van het evangelie, van de ongekende reikwijdte van de bevrijding die God voor ogen staat.

Kerkbanken

De vraag is niet alleen: wie hebben te winnen bij Gods voorkeur voor armen en verdrukten?, maar ook: wie hebben te verliezen? De kerkbanken in Nederland worden voor een aanzienlijk deel bevolkt door mensen die alles te verliezen hebben.

In de Bijbel zijn het juist de rijken – zoals iemand ergens schreef: ‘Dat zijn vandaag alle mensen die, laten we zeggen,

Het promotieonderzoek van Pieter Dirk Dekker richt zich op de theologische verbinding tussen armoede en uitverkiezing.

>>

bijvoorbeeld een auto bezitten' – die maar weinig moeten hebben van een God die een voorkeur heeft voor de armen en het nietige (vergelijk Lucas 14:7-24). Dit gaat verder dan dat veel rijkdom bestaat dankzij de onderdrukking van armen of, in meer actuele termen, uitbuiting van bijvoorbeeld kinderen voor goedkope telefoons en T-shirts (vergelijk Jakobus 5:4). Mensen die iets hebben zijn kwetsbaar voor de verleiding van het verlangen naar meer (vergelijk Lucas 12:15-21). In aardse rijkdom schemert zo iets door van de menselijke zucht naar zelf de baas te zijn als een tastbaar houvast (vergelijk Genesis 3:5). Rijkdom maakt het zo mensen moeilijk om volmondig te beamen dat zij hun vertrouwen enkel en alleen op God stellen. Niet voor niets waarschuwt Jezus dat mensen niet én God én het geld kunnen dienen (Matteüs 6:24). 'Het is gemakkelijker voor een kameel om door het oog van een naald te gaan dan voor een rijke om het koninkrijk van God binnen te gaan.' (Lucas 18:25)

Weerspiegeling

Er zijn allerlei manieren om deze scherpe uitspraken op afstand te houden. Misschien zijn ze inmiddels zo vertrouwd dat ze überhaupt niet echt meer doordringen. Of misschien wilt u wel tegenwerpen dat toch lang niet iedereen in de kerk bemiddeld is. Dat is waar: niet alle armoede of onderdrukking is even zichtbaar en ook de gereformeerde kerken kennen leden die minder bedeed zijn. Bovendien, Nederland is als geheel een rijk land, dan is het toch niet gek dat dit ook in de Nederlandse kerken weerspiegeld wordt? Ook dit klopt.

Gods voorkeur

Wat misschien het meeste wringt: als de argeloze voorbijganger uit de inleiding van dit artikel een hele dienst

bijwoont, dan ziet zij of hij toch ook een gemeente die via de collecte uitdeelt wat zij aan rijkdom ontvangen heeft? Ook in gereformeerde kerken worden tal van initiatieven ontplooid om armen en verdrukten te helpen, van inloophuizen tot koffieochtenden en van steun aan voedselbanken tot schuldhulpverlening. Dat zijn geweldige initiatieven die iets weerspiegelen van Gods voorliefde voor mensen in de marge van de samenleving – hiervan mag niets worden afgedaan. Maar raken deze tegenwerpingen uiteindelijk de kern wel voldoende? Het evangelie gaat dieper dan filantropie, dieper dan het helpen van behoeftigen buiten de kerk. Juist daar, bij de verdrukten, ligt Gods hart. Daar wil het evangelie bevrijdend doorbreken en zich een gemeente vormen. Alles staat zo op het spel. Een zeker hooggeplaatst persoon moest volgens Jezus 'alles' opgeven om deel te krijgen aan het eeuwige leven en kon dat niet, want hij was 'zeer rijk' (Lucas 18:18-23). In de ontmoeting met Jezus besloot Zacheüs kapitalen weg te geven om recht te zetten wat hij had misdaan (Lucas 19:1-10).

» Het evangelie gaat dieper dan filantropie «

Is dat evangelie echt terug te zien in de kerken waar ook ik, compleet met das en glimmende dasspeld, het liefste hoor over genade die mijn portemonnee als het even kan buiten beschouwing laat? Als God een voorkeur heeft voor de verdrukten en als rijkdom zo'n belemmering kan zijn voor het binnengaan van het koninkrijk, dan moeten wij ons de vraag stellen of onze kerken op dit punt echt een enthousiasmerende aanbevelingsbrief van Christus zijn.

PIETER DIRK DEKKER IS PROMOVENDUS THEOLOGIE AAN DE VU AMSTERDAM

- Als jouw kerk een aanbevelingsbrief van Christus is; wat zou een voorbijganger dan in jullie brief lezen?
- Vergelijk het verhaal van de rijke jongeling (Lucas 18:18-30) met het verhaal van Zacheüs (Lucas 19:1-10). In wie herken jij je het meest?
- Lees Jakobus 2. Waarom spreekt Jakobus aan de ene kant over onpartijdigheid (vers 1) en aan de andere kant over Gods voorliefde voor de armen (vers 5).
- Vormt God zich ook in jouw woonplaats een gemeente onder de armen? Hoe zou jouw kerk daaraan kunnen bijdragen?
- 'Het evangelie gaat dieper dan filantropie.' Waaraan kun je dat in het leven van Jezus zien? Wat betekent dit voor onze navolging van Jezus?

Diaconale initiatieven

Diaconaal steunpunt, dat onder Kerkpunt valt, organiseert en coördineert onder andere diaconale initiatieven die direct gerelateerd zijn aan armoede. In deze *OnderWeg* passeert een aantal van deze initiatieven de revue op deze pagina en op de pagina's 16 en 17.

Vakantiegeld delen

In mei ontvangen veel mensen hun vakantiegeld. Voor de een is dat meer, voor de ander is dat minder of helemaal niets. Door het weggeven van een deel van je vakantiegeld, kunnen gezinnen met een heel laag inkomen toch op vakantie of een dagje uit. De actie vindt jaarlijks plaats in diverse plaatsen. Diaconaal steunpunt coördineert zo'n project in Apeldoorn dat daar in 2021 voor de elfde keer werd georganiseerd.

Diaconieën, wijkteams, inloophuizen en de voedsel- en kledingbank dragen de adressen aan. Mensen kunnen zich ook zelf melden om in aanmerking te komen voor een eenmalige schenking. Kerkleden informeren buurtbewoners over de actie door middel van folders. Deze folders verspreiden kerkleden bij zorginstellingen, scholen en buurthuizen. Ook plaatsen de kerken een persbericht in de lokale kranten. Kerkleden overhandigen het ingezamelde geld altijd persoonlijk. Zo kunnen ze in een gesprek het doel van de actie toelichten. Er ontstaan vaak bijzondere gesprekken. Mensen zijn heel dankbaar en weten altijd direct een goede besteding voor het extraatje: een dagje uit met de (klein)kinderen of een kamer verven.

Afgelopen jaar was de opbrengst van de ruim 900 giften meer dan € 155.000. Dat is een bedrag om stil van te worden. Daarmee werden ruim 1800 mensen geholpen. Geweldig!

DERK JAN POEL IS ADVISEUR DIACONAAT EN INTEGRAL MISSION BIJ KERKPUNT

> Van de redactie

Bekijk het maar

Het overkomt mij vaak. Dat ik van nieuwsberichten die ik hoor of lees, wegkijk en dan denk: bekijk het maar, ik kom niet dichtbij. Voorbeelden genoeg. Denk aan berichten over mensen in Oost-Oekraïne. Zij leven onder spanning, maar ook hun normale bestaan zit al vol moeite, door armoede en corruptie. En wat te denken van berichten over wat 'bazen' zich permitteren in onder meer de televisie- en voetbalwereld? Of van het leven van vluchtelingen elders in Europa? Je kijkt er graag van weg.

Nu is wegkijken niet eenvoudig. Want ook zo'n 'weggehouden' bericht doet iets met je, je voelt compassie met slachtoffers. Wat mij recent weer opviel, is dat er ook rond *kijken* wel wat speelt. Want het lijkt o zo gemakkelijk: als beetje sociaal mens kijk ik graag naar dingen, naar mensen. Maar, zie ik hen ook? Voelen zij dat zij door mij gezien zijn? Ik hoorde er een preek over, primair over mensen die anders zijn. Hun gevoel werd raak getypeerd: ik word bekeken, maar niet gezien. Herkenbaar: ik kijk, ik zie het andere, maar heb ik oogcontact? Zie ik iets van de mens achter het uiterlijk?

» Die ogen, wat stralen die over een jaar uit? «

Toevallig kregen we een mailtje van een jong stel dat met kinderen enige tijd op Lesbos woont en werk in het vluchtelingenkamp doet. Kort na aankomst zag een van hen 'een zwervertje...', vlak bij hem was een andere zwerver. De schrijfster: 'Toen ik contact maakte en vroeg of ze een muntstukje van 50 cent wilden, maakten ze contact. Oogcontact, woorden. Ik was verbaasd (...). Want toen ik het jongetje in zijn ogen keek, hadden die een open blik. Ik zag niet de onrust of leegte die ik verwachtte. Deze jongen niet. Wie was dit kind? En dan die ogen; wat stralen die over een jaar uit?'

Gezien worden, een belangrijke levensvoorwaarde. Het jongetje zag iemand. De persoon die hem ontmoette ook. Ik steek hiervan iets op. Namelijk dat wegkijken van wat niet goed is, oké is. Maar alleen maar *kijken* naar mensen zonder hen te zien, is dat niet.

LEENDERT DE JONG IS HOOFDREDACTEUR VAN ONDERWEG

Als je de post niet meer open maakt

Hoe groot schat je de kans in dat jij in een situatie van schulden en armoede verzeild raakt? Het lijkt voor veel van ons misschien een ver-van-je-bedshow, maar Martin Schep, missionair diaconaal werker en vrijwilliger voor Schuldhulpmaatje in Den Haag, weet dat armoede en schulden dichterbij zijn dan je denkt. 'Drie verkeerde beslissingen op het verkeerde moment en je kunt op straat staan.'

Veel sociale problematiek begint bij schulden, ontdekte Martin jaren geleden al. 'Ik runde samen met mijn vrouw een gezinshuis waarin we kinderen opvingen die niet langer thuis konden wonen. Ik zag dat schulden vaak werkten als een katalysator waardoor allerlei andere problemen in gang werden gezet. Ik begreep dat je moest beginnen bij het aanpakken van schuldenproblematiek als je deze neerwaartse spiraal wilde doorbreken'

Schaamte

Je werkt in Den Haag Zuid-West. Hoe zou je deze buurt omschrijven?

'Deze buurt is kort na de oorlog gebouwd en bestaat uit appartementencomplexen. Inmiddels is het een achterstandswijk. Zo'n achtduizend huishoudens hebben hier problemen met betalingen. Alle nationaliteiten wonen hier. Het is een complexe omgeving, maar er is veel kracht. Mensen kijken om naar elkaar. Ik werk deels voor stichting Leven in Zuidwest, een stichting die door drie kerken in Den Haag en Rijswijk is opgericht. Daarnaast doe ik

vrijwilligerswerk als schuldhulpmaatje. In de praktijk is er een krachtige wisselwerking tussen die werkzaamheden.'

'Schulden zijn vaak omgeven door schaamte. Mensen proberen het eerst zelf op te lossen. De problematiek loopt vaak al jaren en de betrokkenen hebben alle fases gehad: van ontkenning en geld lenen tot verhuizen. Alle trukendozen zijn opengetrokken voordat mensen aan de bel trekken. De nood is dan vaak heel hoog. Wat het ingewikkeld maakt - dat blijkt ook uit wetenschappelijk onderzoek - is dat mensen met schulden vaak domme dingen gaan doen door de stress die zij hebben. Zoals geld lenen tegen hoge rente. Of om de haverklap overstappen op een andere energieleverancier en dan hoge overstapkosten moeten betalen. Het zijn vaak de kleine lettertjes die niet worden gelezen, waardoor de problemen verergeren.'

Scheiding

In 2018 ontmoet Martin Cor die dan al jaren aan het vechten is tegen olopemde schulden. Cor is een voorbeeld

van hoe een paar beslissingen je in de ellende kunnen storten. Bij Cor begon het tien jaar geleden met zijn scheiding en de gedwongen verkoop van zijn huis: hij bleef zitten met een flinke restschuld.

Cor: 'In eerste instantie dacht ik: hup, de schouders eronder. Ik werk als politieman. Om meer te verdienen, ben ik extra uren gaan draaien als BOA. Ik verwachtte dat ik met die extra inkomsten de schuld in een paar jaar wel zou kunnen afbetalen. Drie jaar lang heb ik van alles geprobeerd om van die schuld af te komen. Maar ik ging op een gegeven moment het ene gat met het andere vullen. Ik voelde de grote druk van de schuldeisers waardoor ik verkeerde keuzes ging maken. De schuldeisers betaalde ik wel, maar de rekeningen van de vaste lasten liet ik openstaan. Dat loopt dan natuurlijk op en zo kwam de dag dat gas en elektra werden afgesloten.'

Wanneer kwam jij op het punt om hulp te zoeken?

'Dat was na drie jaar. Door mijn dubbele banen werkte

ik ongelooflijk hard. Maar in plaats van dat het mijn problemen oploste, zakte ik alleen maar verder weg. Als ik maar eventjes thuis was, stond er weer een incassomedewerker of deurwaarder op de stoep. Je schrikt elke keer als de bel gaat. De post maak je allang niet meer open. Daarbij blijft je schuld maar groeien door incassokosten en rente. Dus zelfs als je aflost, groeit je schuld. De 60.000 euro restschuld van de hypotheek groeide zo tot 70.000 euro. Doordat ik zoveel werkte, had ik geen sociaal leven. Daarbij kreeg ik door het harde werken en de stress ook last van mijn hart. Dat was het moment dat ik aanklopte bij de gemeente.'

Betekende dit een kentering?

'Helaas niet. Eigenlijk werden de problemen eerst nog erger toen ik een half jaar later op straat kwam te staan. Met tranen in mijn ogen klopte ik aan bij mijn moeder. 'Mag ik alsjeblieft bij jou slapen?' Ik was door de gemeente naar de opvang van het Leger des Heils verwezen. Maar ja, ik moest ook nog werken. Dat kan

>>

Martin Schep >

toch niet vanuit het Leger des Heils? Van mijn eigenwaarde was weinig over. Ik werd ook ontzettend boos op de maatschappij. Toch bleef ik ervan overtuigd: hoe harder ik werk, hoe sneller ik hiervan af ben.'

Omdat Cor geen woning kreeg zolang hij een schuld had bij de woningbouwvereniging, betaalde hij eerst die schuld af. Hij kreeg weer een eigen adres, maar daarmee kwamen ook de schuldeisers terug. In 2018 leerde hij Martin kennen en kwam er eindelijk lucht.

Martin: 'Hoewel Cor al bij de gemeente aan de bel had getrokken, werd hij steeds uit regelingen gegooid. De schuld was inmiddels opgelopen tot 90.000 euro, terwijl hij in zes jaar tijd ook zeker 80.000 euro had afgelost. Ik weet nog goed dat Cor binnenkwam. Toen hij zag dat er drie mensen zaten in plaats van een, liep hij boos naar buiten.'

Cor: 'Ik had mijn verhaal al aan zoveel mensen moeten vertellen, er brak toen iets. Ik heb toen op het hek buiten zitten huilen. Er was zoveel opgebouwde frustratie en het gevoel: ook hier lukt het niet. Gelukkig kwam Martin achter me aan. Voor mij was dat echt Gods werk. In eerdere situaties was ik meteen op de tram naar huis gestapt, maar nu bleef ik toch even hangen. Na dat een-op-eengesprek met Martin hebben we een nieuwe afspraak gemaakt.'

Wat maakt dat het in de hulpverlening vaak misloopt?

Martin: 'Allereerst is de schuldhulpverlening van de gemeente behoorlijk complex. Er zijn veel regels en die veranderen

Verborgen armoede

Armoede is lang niet altijd zichtbaar aan de buitenkant. Als kerk is het niet eenvoudig om te ontdekken wat je rol is. Daarbij ziet Martin dat veel kerken gevuld zijn met wat hij noemt 'gegoede burgerij'. Geld en hoe je hiermee omgaat zou volgens Martin veel meer een issue mogen zijn in de kerk. 'Wij hebben het over het algemeen erg goed en dragen een grote verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd gebeurt er natuurlijk al het nodige. Zo wordt mijn werk bijvoorbeeld gefinancierd door de kerk. Maar vergeet niet dat er veel werkende armen zijn. Zoals die mannen die bezig zijn om glasvezel in te graven of de mensen die jouw groente uit de kas halen. Die verdienen enorm weinig. In mijn werk kom ik mensen tegen die een baan hebben en toch dakloos zijn. Wees je meer ervan bewust hoe goed we het hebben. Wees daarvoor echt dankbaar.' Ben je ook op zoek naar betekenisvol vrijwilligerswerk?

Kijk voor meer informatie op
www.schuldhulpmaatje.nl

ook nog eens geregeld. Door al die loketten moet je als hulpvrager je verhaal steeds opnieuw doen. Het helpt enorm als er dan iemand naast je staat. Samen met Cor ben ik gaan praten met een consulent en de schuldeisers. Zo kwam Cor weer terug in de schuldhulpverlening. Want doordat hij zo graag zelf uit de schulden wilde komen en heel hard ging werken, kwam hij juist dieper in de problemen. De oplossing voor Cor was dus niet hard werken en betalen, maar de juiste hulp zoeken.'

Reddende engel

Cor ziet Martin als zijn reddende engel. 'Wat wij samen voor elkaar hebben gekregen in anderhalf jaar tijd, is me in de zeven jaar daarvoor niet gelukt. Het is zeker niet gemakkelijk geweest. Maar er zijn nu belangrijke stappen gezet zoals een bewindvoerder die mijn administratie heeft overgenomen, waardoor er eindelijk rust is.' Dat betekent wel dat Cor van maar 50 euro leefgeld per week rond moet komen. 'Ik red me wel. Die 50 euro per week is veel meer dan toen het niet geregeld was. Niemand kan het van me afpakken.'

Als alles goed gaat, is Cor met een jaar of twee schuldenvrij. Maar zover kijkt hij niet vooruit. 'Ik heb zoveel meegemaakt dat ik eerst wil zien, dan geloven.' Hoewel zijn vertrouwen in mensen en instanties een flinke deuk heeft opgelopen, hervond Cor wel zijn vertrouwen in God. 'Ik ben kwaad geweest op God. Toen ik midden in de ellende zat, ben ik ook weggegaan uit de kerk. Maar inmiddels ga ik er weer naartoe. Mijn geloof in God is - naast de hulp van Martin - mijn redding geweest. Zonder dat was ik misschien wel in een gekkenhuis beland.'

ANNEMARIE VAN DEN BERG-NAP IS JOURNALIST EN
CULTUREEL ANTROPOLOOG

BID • BOUW • GEEF

voor betere zorg aan mensen
met een beperking in India

In India worden kinderen met een beperking gezien als een vloek. Het Anugrah-centrum wil dat veranderen. Vanuit Jezus' liefde bieden zij ondersteuning en zorg aan mensen met een beperking. Het Anugrah-centrum wil een opleidingsruimte bouwen voor iedereen die wil werken met mensen met een beperking. Daarvoor is een aanbouw nodig. Een geweldige investering in betere zorg voor deze kwetsbare groep! Helpt u mee?

verre naasten.nl/biddag

Doneer
snel en
eenvoudig
online

VERRE NAASTEN
- geloof delen wereldwijd -

Financieel in balans

Daar helpen wij u graag bij. Wij zijn **de** administratieve dienstverlener voor kerken en instellingen. Wij verzorgen uw financiële administratie, salarisadministratie, traktementsberekeningen en begraafplaatsenadministratie. Daarnaast stellen wij graag uw begroting en jaarrekening op. Bovendien geven wij deskundig advies over verzekeringen en bieden wij ondersteuning bij ziekte of vacatures op het kerkelijk bureau. Waar kunnen wij u mee van dienst zijn?

**De administratieve dienstverlener
voor kerken en instellingen**

KKA

Administraties & Advies

www.SilasGroep.nl/kka

Telefoon 033 – 467 10 12

KKA is onderdeel van de Silas Groep

> Column

Gender

Als kind was ik echt geen meisje-meisje. Ik wilde graag stoer zijn! Dus voetbalde ik met de jongens op het schoolplein, klom in bomen, zelfs in een hoogspanningsmast, bouwde hutten en scheurde met kartonnetjes langs de spaken van mijn fiets door de straten zodat het geluid daarvan dicht in de buurt van een solex kwam. Natuurlijk las ik 'jongensboeken': Dik Trom, Pietje Bel, De Kameleon en Arendsoog bijvoorbeeld. De vraag of ik niet liever een jongetje had willen zijn, kwam niet bij mij op en werd ook niet aan mij gesteld. Het was immers helder: er waren maar twee soorten: jongens en meisjes, mannen en vrouwen en ik was duidelijk een meisje.

» Er waren maar twee soorten:
jongens en meisjes «

De laatste tijd vraag ik mij steeds vaker af hoe het mij zou zijn vergaan als ik in deze tijd kind was geweest. Hoe zou het dan zijn gegaan met de ontwikkeling van mijn seksuele identiteit? Wat zou er met mij zijn gebeurd als ik op de basisschool geconfronteerd was met de genderkoek, zoals dat nu het geval is? Het poppetje waaraan je niet kunt zien of het een mannetje of een vrouwtje is en dat allerlei keuzemogelijkheden biedt? De juf vertelt er ook nog bij dat je niet als jongetje of als meisje wordt geboren, maar dat je je sekse bij je geboorte krijgt 'toegewezen'. Je genderidentiteit staat dus niet vast, die moet je als kind zelf ontdekken, accepteren en kiezen, waarbij het idee is dat alle combinaties mogelijk zijn. Oftewel: seksuele identiteit, geslachtelijkheid en gender wordt als een soort keuzemenu gepresenteerd. Zou mij dat in verwarring gebracht hebben?

Als seksuele identiteit een sociaal construct wordt en steeds verder bij Gods scheppingsorde vandaan raakt, is het toch niet vreemd dat steeds meer jongeren daarmee worstelen? Als je dan ook nog in je eentje je zoektocht voortzet bij de online-gemeenschap, ligt het voor de hand dat steeds meer jongeren transgender, non-binair of wat dan ook zijn. Intussen huil ik inwendig mee met al die jongeren die zich werkelijk niet thuis voelen in hun lichaam en bij wie dat een intens leed veroorzaakt.

ELS VAN DIJK IS DIRECTEUR VAN DE
EVANGELISCHE HOGESCHOOL

CHRISTENUNIE-KAMERLID DON CEDER:

‘Het is heel duur om arm te zijn’

Don Ceder groeide op in Amsterdam-Zuidoost, in de jaren '90. ‘Veel mensen om ons heen hadden het niet breed, dat gold ook voor ons eigen gezin. Mijn moeder heeft mij een lange tijd als alleenstaande ouder opgevoed. Als kind was het voor mij de normale manier van leven. Als je ouder wordt en ook op andere plekken komt, ontdek je dat het niet voor iedereen geldt dat je van maand tot maand moet kijken of je de rekeningen wel kunt betalen en deurwaarders moet afbellen in de hoop een betalingsregeling te kunnen treffen.’

Wat heeft u gemist door in die situatie op te groeien?

‘Dan denk ik vooral aan een bepaalde zorgeloosheid die je als kind eigenlijk zou moeten hebben. Je wordt meegezogen in de problemen van je ouders en je omgeving, omdat je je daaraan niet helemaal kunt onttrekken. Toch kijk ik niet negatief terug op die tijd, ik heb een heel fijne jeugd gehad. Ik heb het leren begrijpen als mensen niet rond kunnen komen en honger hebben. Als het ongeacht de lange werkdag en soms zelfs meerdere banen toch niet lukt. Er zijn veel mensen die de eindjes niet aan elkaar kunnen knopen, ook in dit welvarende land.’

In Nederland is veel stille armoede, we praten er liever niet over. Hoe kunnen we het herkennen dat mensen in armoede leven?

‘Voor veel mensen is armoede een ver-van-hun-bedshow. Toch heeft een op de vijf huishoudens in Nederland problematische schulden. Het ingewikkelde is dat mensen daarover liever niet praten. Er zijn professionals die wel signalen kunnen opvangen. De woningbouwvereniging ziet het bijvoorbeeld als mensen een paar maanden de huur niet betaald hebben; huur is het eerste dat je wel betaalt. Als leerlingen geen ontbijt of lunch mee naar school nemen, kan dat een indicatie

zijn van een financieel probleem thuis. Kerken hebben ook een signaalfunctie. Als mensen niet meer naar de overheid durven te stappen, het vertrouwen kwijt zijn, komen ze vaak nog wel in een kerk om bijvoorbeeld een voedselpakket af te halen. De kerk heeft veel mogelijkheden voor het identificeren van armoede.’

Als we kijken naar het systeem, wat is dan de belangrijkste oorzaak waardoor mensen onder de armoedegrens zakken?

‘In de eerste plaats dat de vaste lasten alsmaar stijgen, zoals de huur en de energierekening, terwijl het inkomen lang op hetzelfde niveau is gebleven. Aan de onderkant komt daardoor bij steeds meer mensen het water aan de lippen. Als je eenmaal in de schulden zit, worden de kosten daarvan steeds hoger. Iemand die zijn rekening niet kan betalen, kan de incassoovergoeding van 100 euro ook niet betalen. Bij een rechtszetting komen daarbij weer 600 euro aan kosten bij en ook voor een beslaglegging worden kosten in rekening gebracht. Zo zie je dat mensen steeds verder het moeras ingetrokken worden. Daarom is het belangrijk er vroeg bij te zijn, omdat de schuldenlast anders bijna niet meer te overzien is. Het is heel duur om arm te zijn. Als het eenmaal tegenzit, kan het heel hard gaan. Ik ben blij dat we in de huidige coalitie hebben

gezegd dat we flink willen repareren aan de onderkant.’ Als sociaal advocaat, iemand die mensen bijstaat tegen een vergoeding van de overheid, ontdekte Ceder dat armoede iedereen kan overkomen. ‘Er hoeft maar iemand te overlijden of een baan kwijt te raken. Ik kon ze bijstaan als gas en licht afgesloten dreigden te worden of een uithuiszetting dreigde. Mensen zien de stabiliteit in hun leven wegvallen, met alle gevolgen van dien, ook voor de kinderen die juist stabiliteit nodig hebben om op te groeien tot volwassenen. In die tijd heb ik me vooral ervoor ingezet dat de incassobureaus aan banden werden gelegd. Maar ook de overheid had een benadering van: eigen schuld, dikke bult. Betaal je een bekeuring niet op tijd aan het CJIB, dan komt er een flink bedrag bovenop. Voor achterstanden bij de belastingdienst kan het ook stevig oplopen. Gelukkig is die houding inmiddels wel wat gekanteld.’

In 2018 werd u gekozen in de gemeenteraad van Amsterdam voor de ChristenUnie. Wat heeft u daar kunnen doen?

‘De gemeente is wettelijk verplicht zich met schuldhulpverlening bezig te houden. Als raadslid heb ik

voorstellen kunnen doen om bijvoorbeeld werkgevers erbij te betrekken. veel mensen hebben wel werk, maar kunnen toch niet rondkomen. De werkgevers hebben door beslaglegging op het loon vaak goed zicht op welke mensen onder water dreigen te raken. We hebben ook samenwerking gezocht met woningcorporaties, Waternet en energieleveranciers. Ik hoop dat dit in veel andere gemeenten de komende verkiezingen ook tot speerpunt wordt gemaakt.’

Inmiddels zit u in de Tweede Kamer voor de ChristenUnie. Uw voorganger Eppo Bruins heeft, samen met de Partij van de Arbeid, het ‘Offensief tegen schulden en armoede’ opgesteld, met veertien voorstellen voor verbetering. Is dat nog actueel?

‘Ik zet dat graag door en een aantal onderdelen is ook al in het coalitieakkoord opgenomen. Met name onderwijs en educatie, dat mensen voordat ze volwassen worden leren met geld om te gaan. Een belangrijke maatregel is ook dat het minimumloon omhoog gaat en dat de bijstand daaraan gekoppeld is. We willen schuldsanering vereenvoudigen, zodat meer mensen daarop een beroep kunnen doen. We willen het mogelijk maken dat schuldenproblemen eerder signaleerd worden, dat scheelt veel kosten, niet alleen voor de burger maar ook voor de overheid zelf.’

Wat zou wat u betreft ook nog opgepakt moeten worden door het kabinet?

‘Er staan al heel mooie dingen in het akkoord. Het is wel de vraag wat het allemaal betekent, wat de uitwerking wordt. Als je schuldsanering wilt vereenvoudigen, wat betekent dat? Het kabinet heeft als het goed is drie jaar, die zijn zo voorbij. Ik wil ervoor waken dat we niet alleen alles snel optuigen, maar dat het ook echt effectief is en we ook echt iets doen aan die onderkant.’

We mogen de armoedeminister wel zien als een van de kroonjuwelen van de ChristenUnie in dit kabinet. Er klonk ook gemor dat het een sigaar uit eigen doos zou zijn, omdat het budget van de minister wordt weggehaald bij lokale wethouders.

‘Daarmee ben ik het niet eens. De gemeenten houden hun verantwoordelijkheden en daar gaat ook meer geld naartoe de komende jaren. Verhoging van het minimumloon en verruiming van de bijverdiengrenzen, dat kan een wethouder niet regelen. Dan gaat het om landelijke wetgeving. De uitdaging is hoe je samen met de wethouders dit probleem gaat aanpakken.’

Er wordt nu dus veel gedaan aan de onderkant, maar tegelijk daalt de koopkracht. Dat is toch om moedeloos van te worden?

‘De koopkrachtplaatjes zijn inderdaad pijnlijk. Deels ligt dat ook buiten onze macht, energieprijzen stijgen vooral door internationale spanningen. Het kabinet heeft gezegd dat

Diaconale initiatieven Verjaardagstas

‘Ik ben blij dat ik in de vakantie jarig ben’, zei een meisje uit groep zes, ‘want ik kan op school niet trakteren.’ Voor een traktatie was geen geld, maar dat hoefden haar klasgenootjes niet te weten. De verjaardagstas springt hierop in. Zo kunnen kinderen toch hun verjaardag vieren, ook als er eigenlijk geen geld voor is. De verjaardagstas voor kinderen van drie tot elf jaar is gevuld met ballonnen en slingers, een tegoedbon voor een taart en een traktatie op school. Ook zit er een cadeaubon in zodat de jarige job zelf een cadeautje kan uitzoeken. Tieners van twaalf tot vijftien jaar krijgen een tegoedbon om met vijf vrienden of vriendinnen een uur te bowlen, inclusief een consumptie. Ook zit er in de envelop een tegoedbon voor een appeltaart. Het is niet zo moeilijk om je voor te stellen hoe blij ouders zijn als ze hun kind toch een cadeau kunnen geven en hoe blij de kinderen zijn als ze kunnen trakteren op school.

ze ervoor gaan zorgen dat de meest kwetsbaren er niet door geraakt zullen worden. Dat je sommige dingen niet in de hand hebt, neemt de verplichting niet weg om je in te zetten voor de kwetsbaarsten.'

Er klinkt ook kritiek dat de koppeling tussen het minimumloon en de AOW in het coalitieakkoord losgelaten zou zijn, wat kwetsbare ouderen extra raakt.

'Dat wordt inderdaad gezegd, maar het ligt anders. Er was acute reparatie nodig voor mensen in de bijstand en rond het minimumloon. Daarom hebben we gezegd: dat gaan we eenmalig verhogen. In die eenmalige verhoging gaat de AOW niet mee, de halfjaarlijkse koppeling blijft gewoon bestaan. Voor ouderen moeten we ervoor zorgen dat iedereen erop vooruit kan gaan. Dat geldt ook voor de AOW'er die nu in de knel dreigt te komen. We hebben het kabinet gevraagd hiervoor met voorstellen te komen, ik ga daar ook achteraan.'

In het christelijk-sociaal denken neemt de gemeenschap een belangrijke plaats in en zijn er grenzen aan wat van de overheid verwacht mag worden. Waar ligt die grens voor u?

'De overheid is er voor de randvoorwaarden om goed te kunnen leven. Als een fulltimebaan onvoldoende oplevert om de vaste lasten te kunnen betalen, moet ze daaraan iets doen. De overheid moet voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen. Dat neemt niet weg dat een gemeenschap die omkijkt naar een ander een veel grotere impact heeft. Daar komen mensen dicht bij elkaar, kijken elkaar in de ogen. In het buurthuis of de kerk kan ook iets gedaan worden aan de gevolgen van armoede, denk aan eenzaamheid en isolement. Er gebeurt al veel goeds, kijk naar de voedselbanken, de projecten die tijdens de coronacrisis zijn gestart, initiatieven die ervoor zorgen dat mensen gezien worden. Dat laat de kracht van de samenleving zien. Ik daag kerken en christenen uit zichzelf de vraag te stellen: wat kan ik doen? We zijn allemaal geroepen tot de taak de meest kwetsbaren bij te staan. Dat geldt voor naasten ver weg, maar ook voor je buren.'

Wat zou uw advies aan de kerken zijn, wat zouden ze als eerste moeten oppakken?

'Blijf het gesprek aangaan met mensen. In oprechte gesprekken kunnen de noden naar boven komen. Zoek ook de mensen op die zich niet altijd gemakkelijk laten vinden. Als je die contacten kunt leggen, zie ik een belangrijke rol voor de kerken weggelegd.'

Wanneer kijkt u over drie jaar tevreden terug?

'Ik ben tevreden als ik mezelf dan in de spiegel kan aankijken en zeggen: ik heb er alles aan gedaan, binnen de mogelijkheden die ik als kamerlid heb, dat de meest kwetsbaren er een stuk op vooruit zijn gegaan.'

ARIE KOK IS JOURNALIST EN AUTEUR

Diaconale initiatieven

Kledingpakketten

Een op de negen kinderen in Nederland groeit op in armoede. Dit betekent onder andere dat ze vaak weinig kleding hebben om aan te trekken. Natuurlijk kunnen gezinnen met lage inkomens bij de kledingbank twee keer per jaar een setje kleding halen. Maar dat is altijd tweedehands kleding en niet leuk voor kinderen die graag ook wel eens wat nieuws willen dragen. Door samen te werken met Clothing4U kun je als diaconie ervoor zorgen dat deze kinderen er op en top bij lopen. Clothing4U zamelt nieuwe, onverkochte kleding in van bedrijven en webwinkels en stelt dat in pakketten beschikbaar voor mensen die dat goed kunnen gebruiken. Deze pakketten kun je online bestellen op www.c4u.nu. Om een pakket te bestellen heeft de ontvanger een kledingcode nodig. Kerken kunnen deze codes via www.clothing4u.nu aanschaffen en uitdelen aan mensen van wie bekend is dat zij zo'n kledingpakket goed kunnen gebruiken. Een pakketdienst levert het kledingpakket in een discrete doos thuis af. Zo'n pakket kost de diaconie 40 euro, maar er zit voor wel 350 euro aan nieuwe kleding in.

Energiecompensatie

We hebben te maken met een sterke stijging van de energierekening door de oplopende prijzen op de gas- en elektriciteitsmarkt. Voor mensen met een toch al krappe beurs is dit een grote uitdaging. De overheid compenseert alle Nederlanders via een tijdelijke extra belastingkorting en een belastingverlaging op het energietarief. Voor een huishouden met een gemiddeld verbruik betekent dit een daling van de energierekening van ongeveer 400 euro op jaarbasis. Deze compensatie komt ook terecht bij mensen die in principe niet in de problemen komen door de hogere energierekening. Door deze compensatie te herverdelen, dragen de sterkere schouders de zwaardere lasten. Op verschillende plaatsen hebben lokale kerken de handen ineen geslagen om de compensatie voor stijgende energieprijzen te herverdelen. Zo willen ze ervoor zorgen dat die 400 euro compensatie terecht kan komen bij die huishoudens die dit het hardst nodig hebben.

Generatiemaaltijd in Nunspeet

Het kon op 5 februari jongstleden vanwege corona helaas niet doorgaan. Maar het was vast een bijzondere ontmoeting geworden tussen kinderen uit de bovenbouw van de

basisschool en ouderen. Het idee voor de ontmoeting kwam op in de samenwerkingsgemeente NGK/GKv te Nunspeet. Kinderen van een basisschool in Nunspeet zouden met wat hulp een maaltijd verzorgen voor ouderen. Wie zich opgegeven had, kwam in een klein groepje van twee ouderen en twee kinderen aan tafel te zitten; het doel was om met elkaar te praten over geloofsbeleving en kerk zijn.

Helaas kwam het door corona dus niet tot de ontmoeting, die onderdeel is van allerlei activiteiten binnen het jaarthema van de Nunspeetse NGK/GKv, namelijk 'Ont-moeten'. Gedachte erachter is dat 'de kern van het Evangelie is dat er niets moet, vandaar ont-moeten.' Primair zijn de activiteiten gericht op ontmoetingen met mensen die het evangelie niet kennen. Maar vanzelfsprekend is, juist door corona, ook het zoeken naar verbinding en (kleinschalige) ontmoeting binnen de gemeente belangrijk. Er is een heel scala aan mogelijkheden: een maaltijd bij gemeenteleden thuis waar iedereen welkom is, een bezoek aan een zingevingsboerderij, ontmoetingen rond een boek, een stiltewandeling, gespreksavonden en straks in maart een speciale dag van ontmoeting.

 www.debrugnunspeet.nl/jaarthema

Straatpastoraat in Utrecht

We komen hen allemaal tegen: dak- en/of thuislozen. De Jeruzalemkerk in Utrecht (NGK) kent een werkgroep straatpastoraat. Er zijn twee professionele pastores actief: Wieke de Wolff en Jan Bernard Struik. Ondersteund door een team van vrijwilligers geven zij persoonlijke aandacht aan deze mensen. Ze luisteren naar hen, spreken met hen en waar mogelijk en nodig bidden zij met hen. Mocht sprake zijn van overlijden, dan zorgen de pastores voor een waardig afscheid. Daarnaast verlenen zij pastoraat in het dicht bij de kerk gelegen hostel 'de Hoek'. De pastores verzorgen ook vieringen in andere kerken in de binnenstad van Utrecht, zoals de Jacobikerk, de Domkerk (in deze kerk zijn er vijf keer per jaar kerkdiensten voor daklozen) en de doopsgezinde kerk. De laatstgenoemde kerk organiseert maaltijden waarvoor de daklozen uitgenodigd worden. Ook op het hoogtepunt van corona zijn vormen gevonden om, kleiner dan de bedoeling was en buiten het gebouw, de maaltijden te laten doorgaan. De mensen van de Jeruzalemkerk werken hierin samen met mensen uit allerlei kerken, waaronder de al genoemde, en ook met mensen van buiten de kerk.

 www.straatspastoraatutrecht.nl

Lofprijzing

Recent stonden drie kerkdiensten in de NGK Krommenie in het teken van het thema lofprijzing en aanbidding. Het idee voor dit thema kwam op toen het weer mogelijk werd om tijdens een kerkdienst te zingen. Dan denk je al snel aan lofprijzing en aan het zingen van een lied dat jou na aan het hart ligt. Kerkleden konden en kunnen daarom wensliederen opgeven, het liefst voorzien van een toelichting. In de laatste preek over het thema werden vijf vormen van lofprijzing genoemd:

- Je kunt de psalmen bidden. Zoiets kan ook in eigen woorden, zodat de taal nog meer eigen voelt. Een voorbeeld hiervan is deze tekst naar aanleiding van Psalm 23: 'Heer, U bent mijn herder, mijn mentor die me richting geeft, mijn beveiligder die me beschermt.'
- Je kunt aansluiten bij een bestaande vorm van eredienst, zoals een kerkdienst. Dan hoeft je geen eigen woorden te vinden en ben je niet afhankelijk van je gevoel van het moment: je laat je meenemen in wat al bestaat en gebeurt.
- Lofprijzing is ook dat je iets doet tot eer van God. Ook bij een alledaagse taak kun je bijvoorbeeld deze gedachte uitspreken: 'Ik doe bewust mijn best op de maaltijd die ik nu kook, om U, God daarmee te eren.'
- Je schrijft dagelijks op wat God in jouw leven gedaan heeft, op die dag of op een ander moment. Je dankt en prijs Hem daarvoor; Psalm 103:2: 'Vergeet geen van zijn weldaden.'

- Je komt tot spontane aanbidding. Daarbij kun je aangeven waarom God goed is; vraag Hem om jou daarvoor woorden te geven. Soms geeft God je meer of andere woorden dan je zelf zou hebben.

En verder

- Heb je altijd al de tempel willen nabouwen? In IJsselmuiden (GKv/NGK) hebben de kinderen dat gedaan tijdens de dienst van 30 januari jongstleden. De bouwplaat die zij maakten, is beschikbaar op de website van de gemeente. Kijk op: www.ngk-ijsselmuiden.nl, onder tabblad jeugd: kinderwerkjes.
- Op de website van de Ontmoeting in Sliedrecht (NGK) is een verzameling kerkboekjes voor kinderen te vinden, bij allerlei teksten uit de Bijbel. Je vindt ze op: www.ngksliedrecht.nl
- Bij de NGK Voorthuizen-Barneveld krijg je een doopkaars bij de doop van je kind. Dat helpt om later, bijvoorbeeld bij een verjaardag, weer aan de doop terug te denken. De gemeente ziet dit als een ondersteuning van het bijbelse gedenken van Gods daden. Op het downloadplein van www.ngkdeontmoeting.nl staat een brochure met uitleg over de doopkaars. Zoek op 'doopkaars'.

Op weg naar de ultieme samenkomst

Als kerkgang onder druk staat, wordt vaak gewezen op Hebreeën 10:25, waar toch duidelijk staat dat je niet mag wegblijven van de samenkomsten van de gemeente.

Maar zegt deze bijbeltekst dat eigenlijk wel? Een tekst die wringt zou je soms wat handzamer willen maken voor jezelf. Dat is vanzelfsprekend niet de bedoeling.

Tegelijk blijft het goed om je eigen kijk op een tekstkritische manier te bevragen. Zeker als je er voetstoots vanuit gaat dat de manier waarop de tekst altijd is gelezen de enige goede is. Hebreeën 10:25 is zo'n tekst die een frisse blik verdient.

... en in plaats van weg te blijven van onze samenkomsten, zoals sommigen doen, elkaar juist bemoedigen, en dat des te meer naarmate u de dag van zijn komst ziet naderen' Hebreëen 10:25 (NBV'21).

Het staat er toch maar: wegblijven van samenkomsten is niet de bedoeling. En wanneer kom je als gemeente samen? In de kerkdienst. Dus wegblijven van kerk-diensten wordt afgekeurd. Maar dat gaat wel erg snel. Het is de vraag of de genoemde samenkomsten gelijkgesteld kunnen worden aan kerkdiensten in onze tijd. Er is veel voor te zeggen om dat niet te doen. De samenkomsten in de tijd van het Nieuwe Testament waren van een andere orde dan onze kerkdiensten van vandaag. Gelovigen kwamen samen in huizen van gemeenteleden. In een en dezelfde stad bestonden verschillende 'cellen' van gelovigen waarin onderlinge bemoediging en aansporing plaatsvonden. Paulus noemt in Romeinen 16 die 'huiscellen' gemeenten (Romeinen 16:5,14). Als het woord 'samenkomsten' duidt op regelmatige, onderlinge bijeenkomsten van de gemeente, dan moet je eerder denken aan kleine groepen dan aan een bijeenkomst in een groot kerkgebouw. Vandaag de dag zouden we zeggen: miniwijken, huiskringen, kringen. Blijf niet weg van je kringbijeenkomsten dus.

Eenzijdige uitleg

Toch is het ook niet onlogisch als je Hebreëen 10:25 opvat als een afkeuring van wegblijven uit kerkdiensten. De brieveschrijver komt tot deze oproep na zijn uitgebreide beschrijving hoe Jezus als de echte Hogepriester in de hemelse tabernakel een voortreffelijker dienst verricht. Zijn conclusies luiden: 'Laten we God naderen met een oprecht en een vast geloof.' 'Laten we zonder te wankelen blijven belijden waarop wij hopen.' 'Laten we opmerkzaam blijven en elkaar ertoe aansporen lief te hebben en goed te doen.' Hierbij past de oproep om naar de samenkomsten/kerkdiensten te blijven komen, omdat we daarin worden aangemoedigd en aangespoord in het geloof. Dus daarom: blijf niet weg van de samenkomsten. Maar toch, wordt Hebreëen 10:25 dan niet eenzijdig gebruikt? Bij deze uitleg steken we vooral in op het

'wegblijven van samenkomsten', terwijl de nadruk toch ligt op 'elkaar bemoedigen'. Als de tekst wordt gebruikt om op te roepen tot kerkgang, dan zouden kerkdiensten ook geschikt moeten worden gemaakt om 'elkaar te bemoedigen naarmate de dag van Christus naderbij komt'. Dat gebeurt lang niet altijd in kerkdiensten. Ze zijn er vaak niet op ingericht. Vaak is het vooral één die het woord voert en de rest laat zich bemoedigen en aanspreken. Is dat 'elkaar bemoedigen'?

» Gelovigen kwamen samen in huizen van gemeenteleden <

Eenmalig

Nog belangrijker: wat wordt met 'samenkomsten' bedoeld? Hierbij wordt vaak gedacht aan concrete samenkomsten van de gemeente. De schrijver gebruikt een Grieks woord met 'synagoge' erin. Dat doet erg denken aan concreet bij elkaar komen als gemeente, zoals de synagoge de plek was en is waar Joden samenkomen. Maar dat is misschien toch te snel geconcludeerd. Hetzelfde woord komt ook voor in Matteüs 23:37 en 24:31, in Marcus 13:27, Lucas 13:34 en 2 Tessalonicenzen 2:1. In deze teksten wordt met 'bijeengbrengen' bedoeld: het bijeengebracht worden van de gelovigen bij Jezus Christus op de dag van het oordeel. De engelen zullen de gelovigen verzamelen, zodat wij worden verenigd met Christus. Bijeenbrengen in de eeuwigheid van God is iets anders dan bijeenkomen in samenkomsten. Het gaat om verzameld worden op de grote dag van Christus. In zijn bijbelcommentaar op het boek Hebreëen wijst dr. H.R.

>>

van der Kamp erop dat het hier gebruikte woord in het Grieks van die tijd niet gebruikt wordt voor repeterend (bijvoorbeeld wekelijks) samenkomen, maar voor een eenmalig samenkomen met bijvoorbeeld de hele stad.

» *Het gaat om verzameld worden op de grote dag van Christus* <<

Volgens hem is de 'bijeenbrenging' in Hebreeën 10:25 actief bedoeld: spoor elkaar aan om op weg te blijven naar de dag waarop we samengebracht worden voor Christus. In zijn ogen zou de tekst het beste zo vertaald kunnen worden: 'Het bijeenbrengen van elkaar moeten we niet laten zitten, zoals bij sommigen de praktijk is, maar we moeten elkaar aansporen, des te meer naarmate we de dag zien naderen.' Zonder te willen pretenderen dat dit dé uitleg is van Hebreeën 10:25 is het op zijn minst een uitleg die we serieus moeten wegen en die vragen stelt aan de traditionele opvatting van de tekst.

Actieve inzet

Wat betreft inhoud past deze uitleg veel beter in de lijn van het betoog van de briefschrijver. Hij schrijft dit gedeelte immers met het oog op de komst van Jezus en wat dit moet uitwerken bij de gelovigen. Wat de gemeente doet in het hier en nu, moet in het teken van die komst staan. Daarom: maak werk van het

'bijeengebracht worden' onder Jezus' vleugels (Matteüs 23:37). Hebreeën 10:25 geeft hiermee ook een betere zin, waarin de onderdelen naadloos in elkaar overlopen. Bij zulke grote dingen als naderen tot de troon van God in de hemel, doet een opmerking over samenkomsten of kerkdiensten wat vreemd aan.

Maar wat maakt dat uit? Als het gaat om elkaar aansporen met het oog op Jezus' komst, dan gebeurt dat toch ook in de kerkdienst? Dus kom naar de kerkdienst. Dat is te gemakkelijk gedacht. Er staat veel meer op het spel dan alleen het verzuimen van de kerkdiensten. De schrijver roept op tot een actieve inzet van alle gemeenteleden om elkaar aan te moedigen in het geloof. Dat is niet iets om nalatig in te zijn, want je eeuwig heil is ermee gemoeid.

Samen gemeente zijn

Hoe blijf je samen op weg naar de ultieme samenkomst, de finale 'bijeenbrenging' door Christus? De schrijver werkt niet uit op welke manier dat zou kunnen. Wellicht zijn kerkdiensten daarbij een middel, maar zeker niet het enige. Allerlei vormen van ontmoeting en gesprek in de gemeente, allerlei middelen om elkaar te bemoedigen, van gebed tot bijbelstudie, komen hier in beeld. Het gaat niet om kerkdiensten hier, maar om samen gemeente zijn.

» *Maak werk van het elkaar aansporen* <<

Maak werk van het elkaar aansporen om straks samen verzameld te worden op de grote dag van Christus. Zo blijven kerkdiensten van belang. Maar een simpel beroep op Hebreeën 10:25 om kerkgang te stimuleren en het wegblijven uit de kerkdienst af te keuren, is niet terecht. Wat de schrijver van de brief zegt, is veel verstrekkender dan kerkgang. De ogen worden gericht op het doel van heel ons leven: samen 'bijeengebracht' te worden op de grote dag van Jezus' komst. Gemeente zijn betekent elkaar aansporen om op die dag gericht te blijven. Dat is niet iets om in te verslappen. Laten we alles inzetten wat ten dienste daarvan staat!

MAURITS OLDENHUIS IS PREDIKANT VAN DE GKV
HET BAKEN IN BERGSCHENHOEK

Gespreksvragen

- Waaraan denk jij als het gaat over het samenkomen van de gemeente?
Hoe belangrijk is dat voor jou?
- Ervaar jij samenhang tussen de kerkdiensten en miniwijken/kringen? Zo nee, hoe zou je dat kunnen versterken?
- Hoe wordt er in jouw gemeente gesproken over het samenkomen in de kerkdiensten en kringen?
- Op welke manier zou jij invulling kunnen geven aan het aanmoedigen van elkaar met het oog op het 'bijeengebracht worden' door Christus?

Lees-, kijk- en luistertips

VOOR GELOOFS- EN GEMEENTEOPBOUW

Van verwarring tot missie

Zo'n twee jaar na de eerste signalen van corona in de samenleving komt het einde in zicht. Achterom kijkend zien we dat veel zekerheden zijn gaan wankelen of zijn omgevallen. Ook de kerk is niet ongeschonden uit de crisis gekomen. Laat onze vragen vertrekpunt zijn voor bezinning. Wat betekent het als je binnenstebuiten wordt gekeerd? Wat is de betekenis van de kerk als er verwarring en onzekerheid heerst? Onze boodschap van hoop is niet het antwoord op de vragen die er zijn, maar wel een richting om samen verder te gaan. Op 19 maart vindt de conferentie Missie binnenstebuiten plaats. Doel is om kerken te motiveren om plekken van goed nieuws te zijn en te blijven in een voortdurend veranderende samenleving. Met sprekers Tim Vreugdenhil, Jeannette de Waard en René van Loon wordt nagedacht over de roeping van de kerk in een veranderende samenleving. Het programma nodigt ook uit om in kleine groepen vanuit je gemeente

met specifieke onderwerpen aan de slag te gaan: missionair aan de slag, in gesprek gaan over het evangelie en online present zijn als kerk.

Missie binnenstebuiten is een samenwerking van o.a. Verre Naasten, Missieloket en Kerkpunt.

Meer informatie en aanmelden via
www.missiebinnenstebuiten.nl

Bijbelverhalen met vaart

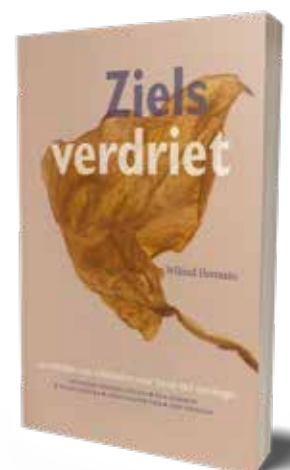
Ik kreeg een *graphic novel* Bijbel toegestuurd. Een boek met vijftig verhalen uit het Nieuwe en Oude Testament, geschreven en getekend door Willeke Brouwer. In een vlotte, directe schrijfstijl komen de verhalen tot leven. De illustraties in deze Bijbel zijn minstens zo leeswaardig als de tekst. Soms zijn het sprekende gezichten, soms landkaarten of een interessant feitje bij het vertelde verhaal. Dat geeft ruimte aan zowel humor als verdieping.

Hoe ging eigenlijk de bevalling van Maria? Wat zijn mummies? En hoe verliep de reis van Abraham? Je komt het allemaal te weten in een kinderbijbel die je bovenbouw-kind zelf goed kan lezen, maar die je als volwassene ook niet hoeft te laten liggen. *Ongelooflijke bijbelverhalen* is geschreven en getekend door Willeke Brouwer en uitgegeven door Royal Jongbloed.

Verdriet, liefde en rouw gebundeld

Dit boek gaat niet alleen over gemis na het sterven van een geliefde. Ook een thuisland kun je missen. Je gezondheid. De liefde die je nooit had. Wilfred Hermans interviewt anderen over hun verdriet en het verhaal dat erachter zit. Het boek is een bundeling van interviews die hij afnam voor De Nieuwe Koers. Hermans laat de ander spreken en houdt ruimte voor zowel de scherpe pijn van het lijden als de diepe lessen die hij of zij daaruit geleerd heeft. Bekende namen in het boek zijn onder anderen Bert Wiersema, Paul Blokhuis, Arjan van Essen en Minco Eggersman. *Zielsverdriet. 20 verhalen van volhouders over leven met leegte* is geschreven door Wilfred Hermans en uitgegeven door Buijten en Schipperheijn Motief

Digitalisering, zegen of vloek?

Zonder de huidige technologie was de coronacrisis veel zwaarder geweest. We maken dankbaar gebruik van de mogelijkheden die de techniek biedt om online ontmoetingen en kerkdiensten te organiseren. Maar er zit ook een keerzijde aan digitalisering. Worden we niet te afhankelijk van ons scherm?

TEKST **MAAIKE HARMSEN**

Terwijl ik dit typ, slaat niet mijn laptop, maar mijn google account al mijn schrijfwerk op in de *cloud*. Mocht plotseling de stroom uitvallen, dan blijft mijn werk bewaard. Tijdens het schrijven van dit artikel houd ik per mail contact met de kerken waar ik komende weken ga preken. Het zijn, gezien de huidige maatregelen, diensten die digitaal uitgezonden worden. In menige kerkdienst hoorde ik voorgangers God danken voor de techniek die de kerkdiensten in deze tijd mogelijk maakt. Veel van ons werk kan doorgaan, omdat we kunnen terugvallen op Zoom en omdat we ons schrijf- en denkwerk samen met collega's in de cloud kunnen bewerken. Met alle frustraties en 'je staat nog op mute' vandien. Dagenlang naar een scherm staren zonder echt met iemand te praten is niet altijd even gemakkelijk. Soms kan je het gevoel bekruipen dat het leven wel heel digitaal geworden is; is die afhankelijkheid van digitale middelen wel goed? Ook in onze vrije tijd zijn wij (en onze kinderen) veel aan het gamen en *bingewatchen*: wat doet dat met ons?

Metaverse

Voor sommige bedrijven kan de afhankelijkheid van internet niet ver genoeg gaan. Facebook heet nu Meta en wil een digitale wereld creëren: Horizon Worlds. Hier kun je de meeste functies van Facebook-opinies delen, spullen verkopen, advertenties bekijken, eindeloos blijven doorscrollen en samenkomen. We lopen rond in die wereld (het liefst thuis met een virtual reality bril van Meta op) en nemen een eigen digitale vorm aan. Er is zelfs al een kerk actief in de Metaverse: Life.Church/metaverse, compleet met koffiehoeke, jongerenprogramma en digitale collectezak. Facebook/ Meta wil voortborduren op wat zij verwachten wat er gaat gebeuren. In de begintijd van internet bezochten we websites, mailden elkaar en communiceerden met elkaar op fora van websites. In het tijdperk daarna kwamen we samen, werkten of ontspanden we ons op gecreëerde platforms van techbedrijven: Netflix, Facebook, Google etcetera. Het volgende digitale tijdperk zou weer decentraal worden: we bewegen ons zonder beperkingen vrij door een digitale wereld met onze eigen *tokens*, door *blockchain technology* aangemaakt en behouden. We hoeven dan niet meer in te loggen of lid te zijn van een bepaald platform.

Ontmenselijken

Net als bij eerdere ontwikkelingen springen ontwerpers en digitale experts enthousiast in op deze digitale decentralisatie. Ze zien alleen maar voordelen. Het zijn de *early adapters*, die goed toegang hebben tot de voorwaarden om maximaal mee te kunnen doen aan die digitale omgeving. Ze werken bij een bedrijf dat die mogelijkheid biedt, ze hebben genoeg inkomen voor maximale data voor een internetabonnement en maken zich geen zorgen over de stroomkosten. Ze hebben al lang een VR-bril en een forse computer thuis, ze weten exact wanneer de nieuwste telefoon op de markt komt en hebben die ook al gereserveerd. Maar er zijn ook genoeg experts die waarschuwen voor de gevolgen van de digitalisering. Lees de boeken van Harari, het boek *Verkeerd Verbonden* (Cees Zweistra) of *The Every* (Dave Eggers). De digitalisering zou ons ontmenselijken, ons reduceren tot poppetjes op een scherm. We zouden volledig afhankelijk worden van een beperkt aantal grote techbedrijven die onze mogelijkheden op internet en in het echte leven gaan bepalen.

» Voorgangers danken God voor de techniek «

Streepjescodes

Ook sommige christenen waarschuwen tegen digitalisering, QR codes en de techbedrijven. Volgens hen zijn het tekenen van de eindtijd. Deze ontwikkelingen zouden lijken op wat er in het boek Openbaring gezegd wordt: alleen met het teken van het beest kan er gekocht en verkocht worden. Het geluid dat achter de schermen dingen geregeld worden die leiden tot onderdrukking en uitsluiting, is ook te horen in christelijke kring, bijvoorbeeld op de CIP-website en in *Het Zoeklicht*. De pandemiemaatregelen die te maken hebben met digitalisering zouden hierop gericht zijn. Digitalisering is, wat hen betreft, een gevaar voor de positie en vrijheid van iedereen,

»

in het bijzonder voor christenen. Opvallend is dat al in de vorige eeuw, toen de streepjescodes op producten kwamen, gewaarschuwd werd voor het gevaar van 'het teken van het beest'. In een christelijke hobbywinkel (Hobby Lobby) in Amerika is het nog steeds mogelijk om zonder streepjescode producten te kopen. De winkelmedewerker moet de cijfercode handmatig invoeren zodat de streepjescode niet gescand hoeft te worden.

» Alsof we niet meer zijn dan wat we op het internet doen «

Achterstand

Deze christenen staan niet alleen in hun bezwaren. Uit meer hoeken klinken er waarschuwingen tegen deze ontwikkelingen. De kloof tussen arm en rijk is door digitalisering niet perse afgenomen en de gelijke open wereld die het zou brengen, is nog niet gearriveerd. Het bezit van een eigen computer en goed werkend internet brengt kosten met zich mee, eenmalige en maandelijkse. Een goede taalbeheersing is nodig om in een whatsapp of signal groep mee te kunnen doen. Om tijdens een lockdown naar school te kunnen gaan of om te kunnen werken in

een stille omgeving, moet je alles digitaal op orde hebben. Digitalisering zorgt ervoor dat de groep die al vooruit loopt nog verder komt, maar de armere groep krijgt juist nog meer achterstand. De blockchain technology, nodig voor web3, kost ongelooflijk veel energie, iets wat we in tijden van klimaatverandering juist niet willen.

Een andere waarschuwing geldt de reducering en ontmenselijking door verdere digitalisering; we kunnen online zoveel tijd besteden dat wij geleefd worden door onze tracking apps in plaats van dat we zelf kiezen wat we zien en doen. We worden gereduceerd tot dat wat we online opzoeken en op het internet doen en laten, alsof wij niet meer zijn dan dat.

Bescherming

Het ontmoeten van mensen op een scherm blijkt maar gedeeltelijk te werken. Het beeld vervangt niet het echte contact. We merken het nuanceverschil: we kijken elkaar niet echt aan. Zoom werkt alleen als we elkaar ook regelmatig fysiek ontmoeten van gezicht tot gezicht. Het laatste gevaar dat genoemd wordt, is de grootte en reikwijdte van techbedrijven als Google Amazon en Facebook/Meta; hun omzet is groter dan die van heel veel kleine landen, hun lobbykracht groot. De Europese Unie is daarom, terecht, de afgelopen jaren bezig geweest om wetgeving te creëren die betere bescherming moet bieden aan alle burgers.

MAAIKE HARMSSEN (1975) STUDEERDE THEOLOGIE EN (BEDRIJFS)FILOSOFIE. ZE IS LID VAN DE MORGENSTERKERK DEN HAAG.

Samenvatting

We kunnen niet zonder technologie en dat is prima. Wij zijn gemaakt om techniek te gebruiken, te ontwerpen en ons leven zo veiliger en gemakkelijker te maken. Dank God voor techniek.

Techniek kan onbedoeld bijwerkingen geven die wij niet hadden voorzien. Het is goed om je daarvan bewust te zijn bij het maken van keuzes in digitalisering, ook als je zelf iets bouwt. Je bouwt je website, waarom eigenlijk? Wat doe je in een bepaalde groepsapp en wat niet? Dit geldt helemaal in grote processen als web3 en onze digitale identiteit: wat willen we vastleggen? Hoe waarborgen we onze echte identiteit? In allerlei verbanden en organisaties zijn

mensen aan het bouwen en denken ze na over de ethische consequenties. Zeker als christen kun je waarde toevoegen aan de discussie door waarden als medemenselijkheid en beschermwaardigheid van het leven mee te nemen naar de tekentafel.

In het bijbelboek Openbaring worden we aangespoord om een heilig leven te leiden, vol te houden en te verwachten dat er eerst verdrukkingen komen. Voor veel christenen voelen verdrukking en armoede als dagelijkse kost en daarmee ook de volharding in een heilig leven. Ik hoop dat wij in Nederland ons door de pandemie iets meer een wereldchristen gaan voelen die volhoudt, alert blijft op wat misgaat en zout en licht is, ook achter de computer.

Hoe laat de kerk Gods hart voor armen zien?

God heeft oog voor de armen. Toch lijken de armen in veel kerken onzichtbaar. Armoede gaat vaak samen met schaamte. Zeker in kerken waar de meesten het financieel prima voor elkaar lijken te hebben, laat je je niet gemakkelijk als arme kennen. Toch zijn er ook kansen: 'In gereformeerde kerken klinkt immers ook de boodschap dat niemand het echt goed voor elkaar heeft, ook kerkgangers niet.

'Het evangelie richt zich tot zondaars, tot mensen die zelfs "zondig ter wereld zijn gekomen"', schrijft Pieter Dirk Dekker. Volgens Dekker wordt de schuld van mensen helaas vaak alleen maar 'geestelijk' opgevat. Gods heil heeft echter ook betrekking op de materiële werkelijkheid. Het is zaak dat de kerk haar roeping hierin ontdekt: het gaat God om gerechtigheid en bevrijding uit armoede, dat is meer dan liefdadigheid.

Dat doet een appel op de kerk die volgens Martin Schep vaak gevuld is met mensen uit de 'gegoede burgerij'. Geld en hoe je hiermee omgaat, zou volgens hem veel meer een issue moeten zijn in de kerk. Don Ceder ziet ook kansen voor de kerk: 'Als mensen niet meer naar de overheid durven te stappen, het vertrouwen kwijt zijn, komen ze vaak nog wel in een kerk om bijvoorbeeld een voedselpakket af te halen.'

Wie arm is, kan met allerlei dingen niet meer meedoen en komt gemakkelijk in een isolement. Ook hier ligt volgens Ceder een opdracht: 'Ik daag kerken en christenen uit zichzelf de vraag te stellen: wat kan ik doen? We zijn

allemaal geroepen tot de taak de meest kwetsbaren bij te staan.'

Aan de slag

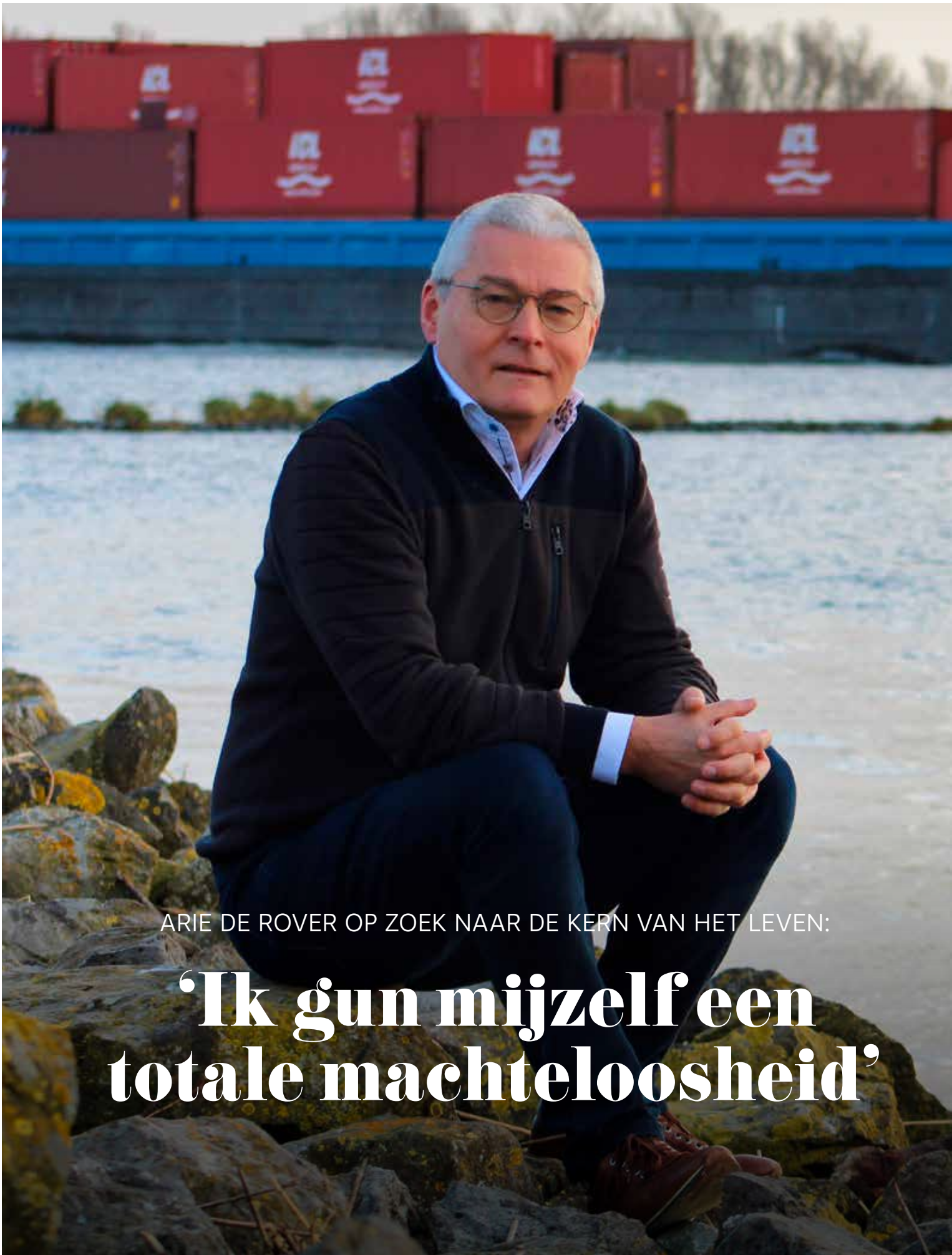
Bijbelstudie Lees met elkaar (een deel uit) Lucas 16 of een of meer andere bijbelgedeelten waarin Pieter Dirk Dekker in zijn artikel naar verwijst. Ga eerst na of je goed begrijpt wat er staat. Vraag je vervolgens af: wat herken je uit wat je gelezen hebt? Wat spreekt je aan? Wat schuurt of geeft je misschien een schuldgevoel? Wat denk je dat God jullie hiermee wil zeggen?

>> Geld zou veel meer
een issue moeten zijn
in de kerk <<

Gesprek Nodig een diaken of alle diakenen uit voor je kringavond. Wat kunnen zij vertellen over de inzet van de diaconie tegen armoede. Kunnen jullie als kring daar wellicht iets in betekenen? De volgende vragen zouden aan de orde kunnen komen:

- Wordt armoede in de gemeente gezien, herkend? Hoe dan? Of: wat zou daarvoor nodig zijn?
- Durven mensen een beroep te doen op de diaconie?
- Is de diaconie er ook voor mensen van buiten de gemeente?
- Hoe zet de diaconie zich in voor de armen en stimuleert zij de gemeente om dat te doen?
- Sluit je als gemeente mogelijk ook onbedoeld mensen buiten, bijvoorbeeld doordat je voor sommige activiteiten in de gemeente moet betalen?
- Hoe kunnen jullie samen in de gemeente armen bijstaan in de gevolgen die armoede met zich meebrengt en een isolement voorkomen?

BRAM BEUTE IS PREDIKANT VAN DE BAZUINKERK EN REDACTEUR VAN ONDERWEG

ARIE DE ROVER OP ZOEK NAAR DE KERN VAN HET LEVEN:

‘Ik gun mijzelf een totale machteloosheid’

De zon schijnt. Dat is geluk, alleen al omdat het groene hart van Nederland met de zon erbij ook in een wintermaand al een beetje groen oogt. Onderin dat hart woont en werkt Arie de Rover. Coach, spreker en schrijver van inmiddels twee boeken met een titel waarin het woord genade voorkomt. Wie is de man achter genade, wat drijft hem, waarom doet hij wat hij doet? De Rover: 'Ik heb een moeilijke periode in mijn kindertijd als het ware kunnen omarmen; dat is zo belangrijk.'

H

et gesprek vindt plaats in de werkkamer van Arie de Rover, zo'n twaalf kilometer van zijn woonplaats

Hardinxveld-Giessendam. De lichte werkkamer ziet eruit als de spreekkamer van een arts. Maar deze keer stel ik de vragen. De eerste is een simpele: wie is Arie de Rover? 'Poeh, het kan niet anders of er zijn meer kanten dan een. Ik ben een gelukkige echtgenoot van Joke, een rijke vader en schoonvader, een dankbare opa, een broer van velen (geestelijk gezien, zo voel ik dit). En wat er bovenuit gaat: ik voel mij echt een kind van God. Ik weet best dat dit óók een verlangen of een zoektocht is, maar gelukkig is het ook een ervaring.'

Waar ben je geboren?

'Ik ben een rasechte Hardinxvelder, ik ben daar geboren en getogen. Eerst als schipperskind, de eerste vier jaren van mijn leven leefden we op een schip. In die tijd werd ik ziek; mede om die reden verkocht mijn vader zijn schip en is hij aan de wal voor zichzelf begonnen. Door de chronische nierziekte ben ik tussen mijn vierde en tiende jaar veel in het ziekenhuis geweest, ook voor langere periodes. In totaal gaat het wel om zo'n twee tot tweeëneenhalf jaar. Toen ik tien jaar was, kwam vanuit Amerika een nieuwe therapie beschikbaar; toen verdween deze auto-immuun ziekte.'

Hoe kijk jij terug op het gezin waarbinnen je opgroeide?

'Ik heb mijn opvoeding als liefdevol ervaren. Daarin speelt ook de bijzondere plek mee die ik door het ziek zijn had. Ons gezin was kerkelijk meelevend met de GKv. Oorspronkelijk kwam mijn moeder uit Sliedrecht, zij groeide op in de Gereformeerde Gemeenten in Nederland.'

Een tussendoortje: waar komt dat 'de Rover' vandaan?

'De standaardgrap is: crimineel zeker? Gelukkig gaat het verhaal – of het waar is, weet ik niet – dat roveren als werkwoord iets te maken heeft met waterwerk of met werk in de landbouw, namelijk het afsteken van plaggen.'

Je vertelde over langere periodes in het ziekenhuis. Kun je iets van die tijd terughalen?

'Ik voelde mij in die kindertijd vrij wanhopig. Stel je maar voor: er is sprake van een chronische ziekte die zich steeds weer meldt. Dan voel je je wanhopig; ik vond het ook oneerlijk. Diezelfde wanhoop herinner ik mij van de periodes in het ziekenhuis. Mijn vader bracht mij weg, naar Utrecht. Ik weet nog dat ik, nadat mijn vader de auto geparkeerd had, altijd bij een boom moest overgeven; intussen wachtte mijn vader. Daarna liepen we hand in hand naar het ziekenhuis waar ik soms weken achter elkaar was, de eerste keer zelfs dertien maanden. Bezoek was schaars: ouders mochten drie keer per week maximaal een uur op bezoek komen.

»»

Arie de Rover (1961) groeide op in Hardinxveld-Giessendam. Na de middelbare school volgde hij een hbo-opleiding voor medisch analist; hij werkte jarenlang als manager in het bedrijfsleven. Begin deze eeuw stopte hij met dit werk en schreef hij *Leven na de genadeklap*; sindsdien werkt hij als coach/counselor, spreker en schrijver. Hij is initiatiefnemer van B.LOFT: inspiratiemomenten voor jongeren en jongvolwassenen (iambloft.nl). Arie en zijn vrouw Joke zijn lid van de GKv in Hardinxveld waar hij ook preekbevoegdheid heeft.

Daarvoor was mijn moeder een halve dag onderweg. Intussen lag ik daar, met soms dus twee dagen zonder bezoek.'

Wat neem je uit zo'n periode mee?

'Toch wel een paar dingen. Eerst: ik heb toen en later nooit getwijfeld aan de liefde van mijn ouders. Achteraf realiseer ik mij dat dit best belangrijk is: ik leerde te vertrouwen op iets wezenlijks dat niet feitelijk zichtbaar is. Ik denk dat dit mij geholpen heeft bij het later echt vertrouwen van God als Vader, terwijl ik Hem nog nooit heb gezien. Twee: er was ergens ook sprake van 'ongepaste zorg'. Ik bedoel daarmee dat mijn ouders echt goed voor mij zorgden. Als een soort terugbetalingsregeling reageerde ik daarop met het ontzorgen van hen door mijn verdriet en wanhoop bij mijzelf te houden. Ik gedroeg mij als een stoer jongetje dat niet hilde als er bloed geprikt werd of als hij afscheid moest nemen. Ik nam daarmee al heel jong de regie en verantwoordelijkheid, in nogal wat situaties en ook over anderen. Ik wilde helpen, dat was mijn natuur geworden. Zelfs veel later, in de tijd van een conflict binnen de familie, dacht ik nog in die lijn: Arie is de redder, die kan helpen.'

» **'Ik leerde te
vertrouwen op
iets wat niet
zichtbaar was'** «

En dat werkte niet.

'Nee. Het was ongezond; het denken en leven volgens dat 'kinderpatroon' was destructief. Het was een overlevingsmechanisme. God zij dank heb ik later geleerd om veelvuldig 'machteloos nabij' te zijn. Anders gezegd: ik hoef dingen niet op te lossen. Ik gun mijzelf nu een totale machteloosheid, terwijl ik mij emotioneel diep verbind. Concreet betekent dit dat ik in mijn werk en andere situaties niet ga duwen of trekken. Ik ga ook niet in op claimen. Wat ik doe, is helpen, maar dan wel op de manier en op momenten die ik kies, vanuit een innerlijke vrijheid en een sterk meeleven.'

Wat drijft jou?

Arie denkt lang na, hand aan de kin, frons op het voorhoofd: 'Hoe vaak ik mij, en God, die vraag niet stel!

Met maar een reden: ik wil zo graag tot de kern van het leven komen, ook van mijn eigen leven. Omdat vanuit de kern de drijfveer voortkomt. En dat is meteen het lastige. Want natuurlijk kan ik nu gemakkelijke antwoorden geven: ik wil graag mensen helpen en dichter bij God brengen. Of: ik vertel indringend over wat genade is. Maar beide zijn het ten diepste niet; wat mij echt drijft, is de zoektocht naar de kern van het leven. Daaruit komt mijn spreken voort en mijn werk als counselor, om die vragen naar de kern te stellen en te zoeken naar antwoorden. Zodat je op gebrokenheid, op zoveel dingen die misgaan de vinger kunt leggen en daarmee leert omgaan, er een beetje leiding aan kunt geven.'

Wat is die kern, denk je?

‘Voor mij is de kern dat je in staat bent om vrij te leven, om echt vrij te zijn. Ik denk dat echt vrij zijn betekent dat je God in alles vertrouwt, omdat je weet dat Hij zegt wat Hij doet en doet wat Hij zegt. Als je zo leeft, hoef jij je vertrouwen niet meer op andere dingen te stellen, ook niet op jezelf.’

Hoe ziet jouw werkweek eruit?

‘Een belangrijk deel vult zich met counseling. Ik begeleid, zonder professioneel therapeut te zijn, mensen ‘op zielsniveau’. Daaraan is veel behoefte. Er komen hier veel mensen, sommigen worstelen al vanaf jonge leeftijd. Ik werk ook regelmatig met en voor mensen die met een huwelijks crisis te maken hebben. Steeds probeer ik dit werk te doen – dit is nadrukkelijk onderwerp van gesprek tussen God en mij – op de manier zoals hiervoor ter sprake kwam: ik ga niet duwen of trekken, ik wil niet ingaan op claimen, ik ben emotioneel nabij, maar wel vanuit een innerlijke vrijheid. Ik merk dat dit helend werkt en dat mensen dit zo ook ervaren.

Daarnaast spreek ik op bijeenkomsten en conferenties. Voordat corona losbarstte, deed ik dit meestal twee avonden in de week en in de weekwisseling; ik was hiervoor zeven dagen per week beschikbaar. In coronatijd lag dit werk natuurlijk zo goed als stil. Wel preekte ik in gemeenten, onder meer een aantal keren per jaar in mijn eigen gemeente in Hardinxveld. Nu corona wat op z’n retour is, beginnen de verzoeken voor spreken en preken los te komen: er wordt door gemeenten al gebeld voor 2023.’

Kortgeleden kwam er een tweede boek van jou uit, na Leven na de genadeklap uit 2012. Waarom een tweede boek over genade?

‘Zelf zou ik het niet zomaar bedacht hebben. Ik ben ook niet echt een schrijver, dus het boek heeft heel wat energie, overleg en tijd gekost. Maar het was de uitgever die mij over de streep trok en de ‘zin’ benadrukte. *Leven na de genadeklap*, dat voor een boek over zo’n thema heel goed verkocht is, eindigt namelijk met een vraag: stel dat je ervoor kiest om uit en door genade te leven, waarom en hoe graag wil je dit? De meest gestelde vraag tijdens spreekbeurten in de jaren na verschijning van het boek was: hoe kan ik leren leven van die genade? Op deze vragen wil het tweede boek antwoord geven.’

Is het gek als ik beide typeer als materiaal dat een lezer helpt bij het zoeken naar zijn of haar identiteit, naar wie je ten diepste bent of kunt zijn?

‘Ik denk dat dit zo is. Feitelijk is dat ook mijn worsteling, mijn zoektocht: waar zit nou toch die kern van mijn

leven? Bij het werken aan beide boeken heb ik gereflecteerd op mijn eigen levensverhaal. Vooral je kindertijd is sterk identiteitsbepalend. In het ziekenhuis werd ik een tijdlang aan een riempje in bed vastgebonden; ik heb daar nog een foto van. Het idee hierbij was dat rust goed is om de ziekte tegen te gaan. Maar een jongen van zes of zeven jaar houdt zich niet rustig. Als ik naar die foto kijk, kan ik verdriet voelen over de gebondenheid van de kleine Arie. Gelukkig word ik daar nu niet meer door belast, ik heb die kindertijd als het ware kunnen omarmen. Dat is zo belangrijk, het is de weg naar volwassenheid en vrijheid.’

» **‘Zomaar ontleen je je identiteit aan je welvaart’** <<

Dan kom je bij de kern van het leven, van wie je bent?

‘Ja. Op een bepaalde manier kun je het riempje waarmee ik in bed vastzat, vergelijken met gebondenheid die er in ons leven zo vaak en veel is. Dat kan gebondenheid zijn aan psychische ballast uit het verleden. Maar het staat voor meer. In onze post-christelijke samenleving is er ook gebondenheid aan ‘het grote goed’, de welvaart die zo royaal aanwezig is. Zomaar ontleen jij daaraan je identiteit vanuit de gedachte dat zoiets vrijheid geeft, dat jij kunt doen en laten wat jij wilt en dat je daardoor gelukkig wordt. Maar helaas, het tegendeel is het geval; het levert nieuwe slavernij op, je wordt slaaf van je omstandigheden.’

Waarmee je terug bent bij jouw drijfveer.

‘Dat klopt. Ik voel mij gelukkig en dankbaar bij het antwoord dat ik vooralsnog gevonden heb: je wordt echt vrij als je God in alles vertrouwt en niet je omstandigheden. Ik zeg erbij: het is geen gelopen race, het is een kwestie van vallen en opstaan. Want zomaar is er weer de vroegere Arie die waardering van mensen prettig vindt. Of die, zoals vroeger in die ziekenhuistijd, een grote jongen probeert te zijn. Maar gelukkig is God er, is de Vader er; Hij is helemaal te vertrouwen, ook als je Hem niet tastbaar aanwezig ziet.’

LEENDERT DE JONG IS HOOFDREDACTEUR VAN ONDERWEG

‘Waar gezongen wordt, is leven’

Het grootste mysterie van muziek is de stem. Als kind leerde ik al de weg op het klavier, waarbij elke toets staat voor een bepaalde klank. Een paar jaar geleden besloot ik me te melden bij een kamerkoor, omdat ik die wonderbaarlijke vocale stukken van Bach ook zelf wilde zingen.

Ik mocht komen, maar er was nog werk te doen. Zangles. Je stem moet de klank, de toonhoogte en het timbre zelf zien te vinden, ergens in je lichaam. En als het lukt, doet dat eerst iets met jezelf, iets ongrijpbaars. Als ik op een grijze middag in somberheid dreig te vervallen, ga ik vaak zingen. Het helpt altijd. De Amsterdamse Shula Tas debuteerde met een roman waarin dit mysterie een van de rode draden is.

Shula Tas (1987) studeerde zang aan het conservatorium, specialiseerde zich in blues, maar zong na haar afstuderen geen noot meer. Muziek verviel tot onbeduidende ruis. De piano van thuis raakte bedolven onder de hangplanten die ze erop had gezet. Op een dag vraagt haar Iraanse buurvrouw waarom ze eigenlijk nooit meer zingt. Het verwart Shula, maar het zet ook een proces in gang. Wat is de oorzaak, wat houdt haar tegen?

Waar gezongen wordt is autofictie, de Shula Tas in het boek is het alter ego van de auteur. Van haar zoektocht heeft ze literatuur gemaakt. Het boek is opgebouwd uit korte scènes en beschouwende fragmenten. Vooral haar gedachten over muziek zijn boeiend. ‘Zingen was de verbinding met het leven in de puurste vorm. Oer. Het was troost en warmte. Wanneer ik zong, kon ik duizend dingen zeggen zonder er één woord aan vuil te maken.’

» **Muziek verviel tot onbeduidende ruis** <<

Maar als het zingen niet meer gaat, schrijft ze: ‘Ruis ontstaat door ongeordende bewegingen van de lucht. Muziek is geordend geluid, geluid

in zinvol verband. Een enkele noot hangt samen met alle andere noten. Zonder elkaar vormen de noten geen geheel, zijn het losse klanken. Alleen in verband kun je hun betekenis begrijpen. (...) Wanneer krijgt een noot betekenis? Vanaf wanneer wordt een noot muziek?’

De muziek wordt voor Shula een metafoor voor het leven. Op zolder staan nog dozen vol spullen van haar inmiddels overleden ouders. Een voor een pakt ze die uit en laat de voorwerpen door haar handen gaan. De dingen roepen herinneringen op, aan haar jeugd als Joods meisje in Amsterdam. Aan haar vader, die als psychiater holocaustoverlevenden behandelde, terwijl hij er zelf ook een was. En aan haar oma Frieda, die zong in het kamp, Jiddische liederen. Maar na de oorlog had ze geen noot meer gezongen. Als Shula voor haar vader zong, hoorde hij zijn moeder, Frieda. “Wat *ziel* is weet ik door haar,” zegt hij. En dan wendt hij zijn blik af, dat doet hij wel vaker als hij emotioneel wordt. Hoe ouder hij wordt, hoe vaker dat gebeurt. “Waar gezongen wordt, is leven, zegt hij.”

›› ‘Zingen was de verbinding met het leven in de puurste vorm’ ‹‹

Als Shula onder in een doos een muziekstuk vindt dat oma Frieda gecomponeerd heeft, komt haar zoektocht in een stroomversnelling. Dit wil ze zingen. Ze gaat ook op zoek naar wat het Jodendom voor haar kan betekenen, ze bezoekt de sjoel en steekt een waxinelichtje aan bij het begin van sjabbat.

In *Waar gezongen wordt* speelt Shula Tas, in een sobere en trefzekere stijl, een boeiend spel met contrasten en parallellen. Ze komt uit bij de schaamte die erin meekomt als ze tot zich door laat dringen dat ze afstammeling is van mensen die ontmenselijkt zijn. Schaamte is het grote thema van haar vader, waarover hij publiceerde en wat een rol speelde in zijn behandelingen. In een grotesk ritueel aan de oever van de Amstel rekent Shula af met haar eigen schaamte. Wat ze terugvindt is haar stem, ergens in haar verleden, via de kwetsbare lijntjes die haar verbinden met haar voorouders.

ARIE KOK IS AUTEUR EN JOURNALIST

Naar aanleiding van:

Shula Tas, *Waar gezongen wordt*, Amsterdam (Podium). 2022. 144 pagina's. € 20,99. ISBN 9789463810012

In het kort

- Boeiend verhaal dat vlot verteld wordt.
- Geeft inzicht in de doorwerking van de holocaust bij nazaten.
- Zoektocht naar de betekenis van de rituelen van het Jodendom.
- Interessante mijmeringen over de rol van muziek, schaamte en afkomst.

Belevenis

O verprikkeld als we zijn, is een twee- of driedimensionale beleving nauwelijks meer genoeg. Laat staan dat iets simpels als een boek lezen of iets beluisteren zonder ondertussen te zweten in de sportschool of over de snelweg te zoeven nog voldoening geeft. Stille tijd voelt al gauw ongemakkelijk. Wat ultieme ervaring kan zijn die alle aardse dimensies te boven gaat, maakt ons verlegen. Verlegen met onszelf, want je bent alleen met God die zijn vinger legt op jouw onrust. Ik heb er zelf ook last van en loop op zo'n moment helemaal leeg. Dan hoef ik niet naar Hem te luisteren, bovendien lucht het lekker op. Maar als het er door drukte niet van komt, lig ik daarvan ook niet wakker. Deze dag was welbested, daar is God toch best blij mee? Ik ben te moe om dat nog eens in gedachten na te lopen. Ik heb mijn slaap hard nodig, want morgen wachten weer nieuwe ervaringen.

» Wat een ultieme ervaring kan zijn, maakt ons verlegen «

Daar gaat het om: niet alleen iets waarnemen, maar er onderdeel van zijn, het ervaren of beleven. Het is een trend, of het nu gaat om kunst, eten of techniek. Als een museum geen Van Gogh heeft, dompelen ze je onder in een Van Gogh Experience met licht, geluid en veel bewegende projecties van zijn meesterwerken. Je kunt meespelen in je favoriete televisieserie in zogenaamde experience centers. Google op 'belevenissen' en je kunt het zo gek niet bedenken of die ervaring is te koop. Zoveel is bereikbaar voor ons dat we geen genoegen meer nemen met een rol als toeschouwer.

Meestal zijn we in de kerk niet zo trendy, maar het verlangen naar 'beleven' hebben we allang begrepen. Daarin lopen we maar liefst tweeduizend jaar voor. In de kerk voeren we geen show op, maar zijn we zelf onderdeel van het samen leren, het leven delen en vieren. Tijdens de kerkdienst, maar net zo goed in het omzien naar de ander doordeweeks. Een multidimensionale God-belevenis die eeuwig duurt en zich altijd verder ontwikkelt. Nu nog bovenaan de lijst komen wanneer iemand googelt naar nieuwe ervaringen.

ELINE DE BOO IS SCHRIJFSTER MET EEN MISSIONAIRE ROEPING

Nieuws

GKv Hooghalen gaat over naar GKv Smilde

De GKv in het Drentse Hooghalen, iets ten zuiden van Assen, heeft zich opgeheven. De kerk telde eind vorig jaar 91 leden. Met ingang van 31 januari 2022 gaan zij in het nabijgelegen Smilde naar de kerk. De GKv van Smilde had tot aan de samenvoeging 188 leden. De kerken van Hooghalen en Smilde hadden al sinds 2019 samen een predikant, Tjerk van Dijk (61), die voortaan alleen aan Smilde is verbonden.

Conferentie Missie Binnenstebuiten

Op 19 maart aanstaande vindt in de Kerk aan het Lint in Utrecht Leidsche Rijn de missionaire conferentie 'Missie binnenstebuiten' plaats. Het evenement wordt georganiseerd door weetwatjegeloofd.nl, KerkPunt, Missieloket, CGK-evangelisatie, Verre Naasten, MissieFonds GKv/NGK en de TU Kampen|Utrecht. De conferentie sluit aan bij de ontredde en verwarring die in twee jaar coronacrisis is ontstaan, maar ook bij de creatieve oplossingen en hartverwarmende initiatieven die loskwamen. Het motto van de conferentie is: 'Te midden van alle verwarring en crises heeft de kerk goed nieuws'. Centrale vraag is hoe het nieuws over Jezus, over genade die alles binnenstebuiten keert, naar buiten moet. Sprekers zijn onder andere Jeanette van der Waard, René van Loon en Tim Vreugdenhil. Tijdens het middagprogramma kan een deelnemende gemeente met drie tot vijf mensen een zogenaamde leertrack volgen om te oefenen met het voeren van geloofsgesprekken en zoeken naar gaven en mogelijkheden binnen de eigen gemeente. Aanmelden kan via missiebinnenstebuiten.nl.

Speeddate voor bijna-predikanten op 30 maart

Het Steunpunt KerkenWerk organiseert op 30 maart aanstaande de jaarlijkse speeddate. Daar kunnen (bijna) afgestudeerde studenten van de TU Kampen|Utrecht en kerkgemeenten die een nieuwe predikant zoeken met elkaar kennismaken. Eerder resulteerde de speeddate een flink aantal keren in een aangenomen beroep. GKv- en NGK-gemeenten die op zoek zijn naar een predikant kunnen zich nu aanmelden: het formulier en alle informatie staan op steunpuntkerkenwerk.nl. Het steunpunt wil de bijeenkomst het liefst op locatie houden. Als dat door coronamaatregelen niet mogelijk is, gaat de speeddate digitaal.

Komen en gaan

Verbonden op 30 januari aan CGKv De Voorhof Franeker (deeltijd): A. de Braak, die in deeltijd verbonden blijft aan GKv Sint Jansklooster-Kadoelen.
Beroepbaar: E.J. Wessels-Schuurman, Veenendaal, beppie.wessels@gmail.com.

> Volg *OnderWeg* op Facebook, Instagram en Twitter

04

VOORUITBLIK DE STEM VAN DE KERK

- Mensen zetten zich individueel in voor maatschappelijke thema's, maar het lijkt of de kerk geen plaats heeft in het publieke debat.
- Moet de kerk niet spreken als de overheid haar roeping dreigt te verzaken?
- *OnderWeg* ontmoet GKv-predikant Atze Buursema. Hij werd de afgelopen jaren geconfronteerd met ziekte. Wat betekent dat voor zijn leven en geloof?

De volgende editie van *OnderWeg* verschijnt op 12 maart 2022

Illustratie: Annelies Vonk • www.kriebelsenkrabbels.nl

Magazine *OnderWeg* zoekt bestuurslid 'advertentiewerving' (m/v)

Je wilt bijdragen aan de groei van de kerk en het geloof van mensen. Je houdt van verdieping, hebt passie voor christelijke media en gevoel voor commercie. Zoek jij een zinvolle invulling van je tijd? Binnenkort vertrekt de portefeuillehouder 'advertentiewerving' van het bestuur van Persvereniging *OnderWeg*, de uitgever van magazine *OnderWeg*. Word jij ons nieuwe bestuurslid?

Wat doen we?

Het bestuur is verantwoordelijk voor de exploitatie, koers en ontwikkeling van magazine *OnderWeg*. We benoemen de (hoofd)redactie en onderhouden contact met de Ledenraad, waarin de abonnees van *OnderWeg* vertegenwoordigd zijn.

Wie zoeken wij?

- Je bent geïnteresseerd in christelijke media;
- Je hebt een netwerk in christelijk Nederland, zowel bij commerciële bedrijven als maatschappelijke organisaties;
- Je hebt een commerciële achtergrond of interesse;
- Je bent kerkelijk meelevend binnen NGK, GKv, CGK, PKN of een samenwerkingsgemeente.

Wat zijn je taken als bestuurslid 'advertentiewerving'?

- Je neemt ongeveer zes keer per jaar deel aan de bestuursvergaderingen. Tijdens deze vergaderingen denk je mee en besluit je over de exploitatie, koers en ontwikkeling van *OnderWeg*.

- Je bent de verbindende schakel tussen de advertentiewerwer van *OnderWeg* en het bestuur;
- Je bent verantwoordelijk voor beleidsontwikkeling over advertentiewerving, je volgt de trends op de advertentiemarkt en bepaalt de prijsstelling van advertenties;
- Je adviseert het bestuur over advertentiewerving, zowel over de exploitatie als de afstemming van advertenties op de inhoud van het magazine.

Wat bieden we?

Een interessante vrijwilligersfunctie in een hecht team. We vergoeden reiskosten en andere onkosten.

> Interesse?

Neem dan contact op met Hillie van de Streek
(06-12672805, hillievandestreek@me.com)
of Anko Oussoren (06-43754063,
aoussoren@praktijkcentrum.org).